

- ⊕ **Festes:** Santa Eulàlia a Barcelona
- ⊕ **Lletres:** Febrer Negre a Palma
- ⊕ **Cultura popular:** Moros i cristians a Bocairent

ELECCIONS AVUI LA REUNIFICACIÓ D'IRLANDA PREN FORÇA AMB UNA POSSIBLE VICTÒRIA DEL **SINN FÉIN**

L'ARAVOT

L'escàndol dels trens de rodalia: indignació amb Renfe al País Valencià i al Principat

EDITORIAL Per què Espanya vol enfonsar avui mateix Gonzalo Boye?

LA DADA D'EN JOE BREW Fantasies federalistes: per què el conflicte entre Catalunya i l'estat espanyol no es resoldrà amb una reforma

VICENT
PARTAL

director@vilaweb.cat

PER QUÈ ESPANYA VOL ENFONSAR AVUI MATEIX GONZALO BOYE?

Mireu aquesta fotografia:

L'article el podria acabar aquí. Ja és tot dit. Ho enteneu? És això.

—

Que per què volen enfonsar Gonzalo Boye? És molt fàcil: perquè guanya.

—

Però encara més, perquè guanyant ells guanyem tots. I ho fem precisament quan el govern espanyol i una part de l'independència redoblen els esforços propagandístics per fer-nos creure que no es pot guanyar o que el preu de guanyar és massa alt.

—

Que per què volen enfonsar avui mateix Gonzalo Boye? Doncs perquè amb el seu rigor i capacitat demostra amb fets indiscutibles que

hi ha un camí que no és el d'acomodar-se a l'espera de temps millors, conformar-se o, en el pitjor dels casos, rendir-se i tot. I aquest camí, oh sorpresa!, resulta que funciona. Els votants de Junts per Catalunya a les eleccions europees volien portar Carles Puigdemont, Toni Comín i Clara Ponsatí a Brussel·les. Hi són o no hi són? Algú pot queixar-se que el seu vot no ha servit de res, que ha estat menysgingut? I s'han superat els enormes obstacles que Espanya hi posava, o no?

—

Que per què volen enfonsar Gonzalo Boye? Senzillament, perquè derrota una vegada i una altra i una altra el règim espanyol, l'estat. I perquè no s'avé a pactes ni a tripijocs, per-

Perquè derrota una vegada i una altra i una altra el règim espanyol, l'estat

què no defuig el camí difícil ni tan sols quan ningú no sap si hi ha cap mapa que ens ajude a explorar-lo. Boye és un demòcrata radical i per això no accepta almoines ni mai té por de plantar cara. Lluita. I ensenya a lluitar. I això per a Espanya és un problema greu, perquè el seu exemple pot arrossegar tot un poble.

Però, sobretot, sabeu per què persegueixen Gonzalo Boye i per què el voldrien fer desaparèixer, com fos, si poguessen? Perquè aquest home sap com derrotar Espanya i sap de quina manera el moviment democràtic català pot aconseguir la victòria. Sap com portar-nos fins al reconeixement de l'autodeterminació. I és això, sobretot això, que fa terror a Madrid.

Boye sap, per experiència personal, pròpia, viscuda, que Espanya és un estat autoritari on l'imperi de la llei no existeix. Boye sap, per experiència pròpia, que Espanya no respecta ni les seues normes jurídiques. Però també sap que fer servir aquest menysteniment de les regles legals i de la democràcia com en un combat de judo, sobreposant-se al dolor personal, és la manera més segura de fer caure el règim.

Gonzalo Boye sap de lleis, a diferència de molts jutges. I sap què vol dir signar acords que s'han de complir. Per exemple, què significa ser part de la Unió Europea. Per això guanya. Per això sap per on hem d'anar i amb això ha convençut el president Puigdemont que hi ha un camí, real i practicable en un temps raonable, que requereix mantenir el mandat del Primer d'Octubre i la declaració

d'independència. Un camí d'euroexigència que requereix confrontar la corrupta justícia espanyola amb les normes que incompleix, amb la llei que vulnera de manera sistemàtica. I derrotar-la.

I per això, perquè ells saben que ho sap i no poden fer res per a rectificar tot allò que han fet mal fet i que ja els ha posat en evidència, Espanya, el règim, té aquest pànic descontrolat contra el misser Boye, un pànic que, com passa en les millors novel·les negres, els porta a cometre delictes cada dia més delirants.

Boye, des de Madrid, representa una Catalunya que sap que la volen derrotar canviant veritats com un temple per mentides. Una Catalunya que sap que el setembre del 2017 es va actuar legalment al parlament, que el primer d'octubre es va fer el referèndum d'autodeterminació i es va guanyar, que el 27 d'octubre es va proclamar una independència legítima, legal i vigent encara, que Espanya va respondre amb un cop d'estat, el 155, i que aquest cop acabaria portant a la presó els seus instigadors. I sap que el judici del Suprem ha estat una farsa i que, en compte de plànyer-nos esperant que el món ens diga que tenim raó, podem lluitar i aconseguir que les institucions que tots els europeus ens hem donat posen cadascú allà on toca. No li interessa la superioritat moral sinó la justícia més estricta. I guanyar. És aquesta, la qüestió. Tota la qüestió. Es tracta de guanyar. Per això Espanya farà com siga per mirar d'enfonsar Boye i tot allò que ell representa. I tot l'independentisme ja ho hauria d'haver entès, això. ■

L'ASSALT A LA TERRA

MERCÈ IBARZ

Ribera baixa del Cinca, agost del 2019. MERCÈ IBARZ

La protesta pagesa posa damunt la taula una crisi de fa temps a Europa que és econòmica i, sobretot, de civilització

És el retorn dels tractors en cua a les carreteres cap les ciutats. Encara que sembli, aquests dies, que la protesta agrícola és cosa de les terres ibèriques del costat i no de les del domini lingüístic que ens acull, no ens enganyem: passa arreu i si encara no ho veiem a les teles i a les portades, és al caure; o potser no, si persistim en la ceguesa que així promou l'abandó pagès. Passa també a Alemanya i a França, encara que ens ho expliquin ben poc els mitjans, també hi surten els tractors a carreteres i carrers. La cancellera Merkel s'acaba de reunir amb les grans plataformes d'hípers i súpers de capçalera alemanya que, allí i a tot Europa, dominen el mercat de la distribució i comerç agrícola d'hortalisses, fruita i més, a preus infames que, així i tot, són preus centenars de vegades més alts que els que rep la pagesia que els produeix en un sistema d'agricultura intensiva, més i més industrial, fins i tot uberitzada, crisi climàtica inclosa. En el marc d'una política agrària europea que ben bé es pot dir criminal, la temible PAC, si atenem al suïcidi de pagesos a França, gairebé diari, cada dia o dos es mata un pagès, una pagesa.

Com ho pot resistir l'agricultura, encara no me'n sé avenir. De vegades em fa tanta paüra, tot plegat, que aquests dies, quan per sort pots llegir-ne més coses als mitjans, fins i tot en paper, em refugio en la saviesa antiga pre-industrial

El tractors han sortit aquests dies al delta de l'Ebre, s'han plantat a la vora de la mar, per recordar-nos que tot allò que ens dolia tant a tots fa quatre dies continua sense cap mena de resposta institucional, ni aquí ni allà. La Unió de Pagesos reuneix el seu congrés, el tretzè des del fundacional del 1974, aquest cap de setmana a Falset, al Priorat. A la convocatòria a la web hi podem llegir: 'El sindicat defensa un model d'explo-tació d'economia familiar agrària que permeti un desenvolupament social, econòmic i territorial sostenible a Catalunya. Però recorda que, per garantir-ho, cal una equiparació de les condicions de vida i de treball de la pagesia amb les de la resta de sectors, ja que la renda agrària a Catalunya ha disminuït en termes constants més d'un 34% entre el 2001 i el 2018.' Retinguem-ho: La renda agrària ha disminuït en termes constants més d'un 34% entre el 2001 i el 2018. En menys de dues dècades.

També hi ha moviment a la Franja i enllà, a banda i banda de les fronteres subtils que l'emmarquen: cap al Segrià i cap al Baix Cinca amunt, fins a Albalat com a mínim. Catorze pobles de les contrades d'Osca i quaranta-dos de Lleida s'han ajuntat en un manifest. L'alcalde de Saidí, Marco Ibarz (res a veure amb mi, allà en som molts, d'ibarzós), socialista, president de la comarca del Baix Cinca, també hi dona la cara. Ho llegeixo a Eldiario.es, informació d'Óscar Senar Canalís, que recull així mateix les paraules d'Óscar Moret, de la Unió d'Agricultors i Ramaders d'Aragó (UAGA, el sindicat germà en origen de la Unió de Pagesos): 'Les comarques del Baix Cinca i del Segrià compartim un problema comú: la crisi del preu de la fruita que fa plegar explotacions familiars.' Moret és el responsable del sindicat per a la fruita dolça. Els pagesos afronten diferencials fins al 600% entre el preu que reben i el que paguem els consumidors: sovint, a més, amb un retard de sis mesos a cobrar.

Com ho pot resistir l'agricultura, encara no me'n sé avenir. De vegades em fa tanta paüra, tot plegat, que aquests dies,

‘Els capitalistes, els polítics i els homes dels grans negocis volen arrancar totes les arrels de la terra. No se n’adonen perquè no somien. No poden imaginar-se que a còpia d’extreure tots els minerals faran caure el cel’, reflexiona Davi Kopenawa el xaman

quan per sort pots llegir-ne més coses als mitjans, fins i tot en paper, em refugio en la saviesa antiga pre-industrial. No és que sigui luddita, no vaig pas contra les màquines, però és impossible no remarcar que la industrialització del camp s’ha fet tan malament com tota la resta. I ara, això, la gran novetat tapada fins ara, la uberització del camp: ‘Observem un canvi de paradigma en el model productiu en què els grans inversors, en moltes ocasions amb capital aliè a l’agrari que només busca rendiments econòmics [...] guanyen terreny en detriment dels agricultors i agricultores tradicionals’, segons una de les grans organitzacions agràries ibèriques en el seu informe ‘La uberización del campo español’, que **reporta Eduardo Bayona**.

Saviesa antiga, deia. Davi Kopenawa, xaman i cap indígena dels Yanomami, a l’Amazònia, entrevistat a Le Monde per Nicolas Bourcier, avisa de *La caiguda del cel*, títol del llibre que recull la seva experiència. El xaman Kopenawa fa èmfasi en el valor i el poder dels somnis: ‘Els blancs destrueixen l’Amazònia perquè no saben somiar. Si poguessin sentir com nosaltres paraules diferents de la mercaderia, sabrien ser menys hostils amb els pobles autòctons.’ Canviem pobles autòctons per la gent del camp, les pageses i els pagesos que resisteixen tant com els pobles amazònics, i ho tindrem.

‘Els capitalistes, els polítics i els homes dels grans negocis volen arrancar totes les arrels de la terra. No se n’adonen perquè no somien. No poden imaginar-se que a còpia d’extreure tots els minerals faran caure el cel’, reflexiona Davi Kopenawa el xaman, i rebla: ‘En el futur, potser el 2021 o el 2023 [!!!], si els Yanomami desapareixen, caldrà esperar una mica i veure què passarà. El cel no us previndrà. Us adormireu per no sentir el pes enorme que us caurà al damunt. Bolsonaro fa molt de soroll, lladra com un gos. Però quan el cel caurà, no se sentirà res de res.’ Canviem el nom de l’actual president del Brasil pels dels responsables de la crisi climàtica i agrícola i el nom dels Yanomami pels col·lectius pagesos europeus, i ho tindrem.

A ESPANYA JA NO QUEDEN REPUBLICANS

PERE MARTÍ

Pablo Iglesias i Irene Montero aplaudeixen el discurs del rei espanyol Felipe VI. ACN

L'entrada de Podem al govern espanyol ha comportat abraçar la monarquia com a peatge per a ser al poder * Els governs català, valencià i balear acorden d'accelerar la reciprocitat de les televisions *** Més per Mallorca demana la retirada immediata del projecte d'ampliació de l'aeroport**

TEMA DEL DIA

Aplaudiments. La plàcida visita de dos dies de Pedro Sánchez a Barcelona ha tapat una imatge significativa d'aquesta setmana: la dels membres del govern espanyol de Podem, amb Pablo Iglesias al capdavant, aplaudint dilluns la figura de Felipe VI en l'acte de constitució de les corts espanyoles. Una imatge que ha causat polèmica perquè se suposava que Podem era una formació republicana. Per mirar de fer equilibris, el grup parlamentari es va quedar dret sense aplaudir, però encara va ser pitjor, perquè va fer més evident que ho feien per obligació, empassant-se les conviccions, les que havien mantingut fins ara. En una democràcia no és obligatori aplaudir el rei, i si un govern, o un dels partits que en formen part, és republicà, hauria de poder-ho expressar. Però a Espanya, la monarquia és intocable, pel seu origen

franquista i perquè no ha estat mai ratificada democràticament. Els qui diuen que votant la constitució espanyola del 1978 ja es va validar la monarquia és fals, perquè en aquell referèndum es votaven moltes coses més.

A Espanya, ja no hi queden partits republicans. El PSOE havia estat republicà durant el franquisme, però en la seva mutació durant la transició va abandonar el socialisme i va acceptar la monarquia. El PCE també va renunciar a la república a canvi de ser legalitzat el 1977, tot i que va mantenir la simbologia de cara a la galeria. Alguns asseguren que el pacte, impulsat per Adolfo Suárez, incloïa un referèndum sobre monarquia i república, però Santiago Carrillo es va morir esperant-lo. El referèndum no es va fer mai i la monarquia va aprofitar el 23-F per emblanquir-se d'acord amb un relat

En una democràcia no és obligatori aplaudir el rei, i si un govern, o un dels partits que en formen part, és republicà, hauria de poder-ho expressar

Amb aquest consens tan transversal, Espanya serà el primer país a tenir una monarquia republicana

oficial més que dubtós. El sorgiment del moviment del 15-M va fer tornar les banderes espanyoles republicanes als carrers, i la formació que en va sortir, Podem, assumia per primera vegada la república en un partit que no havia hagut de pagar les hipoteques de la transició.

Però la realitat ha demostrat que quan es toca poder les conviccions desapareixen o passen a ser purament estètiques. Les imatges de Pablo Iglesias aplaudint Felipe VI certifiquen la defunció de Podem com a formació republicana, per molts equilibris que fes el grup parlamentari. Però les explicacions que ha donat el partit refermen aquesta interpretació. La ministra d'Igualtat espanyola, Irene Montero, va explicar que havia aplaudit per cortesia i que respectar les institucions formava part dels valors republi-

cans. Una lectura molt oberta del concepte republicà que també ha compartit Cayetana Álvarez de Toledo, qui des de l'altre extrem ideològic també troba valors republicans. Amb aquest consens tan transversal, Espanya serà el primer país a tenir una monarquia republicana.

Per justificar-se, Montero va fer un pas més i va dir que si els aplaudiments servien per a apujar el salari mínim interprofessional o per a aprovar la llei de llibertats sexuals, ho tornaria a fer. Vincular la conquesta de drets socials a acceptar la monarquia, com va fer Montero, és inacceptable des d'un punt de vista democràtic. Els drets humans i les conquestes socials van davant de la forma de govern, i si el seu respecte o el seu avenç depenen de raspallar la monarquia o no, és una clara involució democràtica. És molt significatiu que això ho hagi de fer una formació com Podem, que havia d'enderrocar el règim.

L'única opció republicana que roman a l'estat espanyol és l'independentisme, que vincula l'assoliment de l'estat propi a l'establiment d'una república. Per això els seus representants d'ERC, Junts per Catalunya i la CUP no van assistir a l'acte de constitució de les corts espanyoles, igual com tampoc no hi era l'esquerra independentista basca ni gallega. Detalls com aquest invaliden totes les lliçons de progressisme que, sovint, l'esquerra de Podem i els comuns vol donar a l'independentisme. Els qui volien posar fi a la casta han acabat convertint-se en una crossa més del règim del 78, aplaudint-ne la màxima representació.

MÉS QÜESTIONS

Els governs català, valencià i balear acorden d'accelerar la reciprocitat de les televisions. Avui s'ha fet a Barcelona la setena reunió de coordinació sobre Política Lingüística entre els governs de la Generalitat de Catalunya, de les Illes Balears i de la Generalitat Valenciana. Els directors generals respectius, Ester Franquesa, Beatriu Defior i Rubén Trenzano, han estudiat la reciprocitat de les

tres televisions públiques, que encara és pendent de ser acordada, però s'han compromès a accelerar-la pressionant els governs. Tots tres han coordinat diverses estratègies per a impulsar l'ús del català. Per exemple, l'acreditació de coneixements de llengua i l'accés a la funció pública, la sensibilització lingüística en àmbits com la salut, la promoció del canvi d'hàbits lingüístics, el foment de la llengua en empreses, en productes audiovisuals i en videojocs. També s'ha tractat la presència del català en l'oferta de films i sèries de les noves plataformes audiovisuals. I s'ha valorat l'informe del Consell d'Europa sobre l'aplicació de la Carta Europea de les Llengües Regionals i Minoritàries a l'estat espanyol. Els directors generals demanen al govern espanyol que apliqui les recomanacions d'acció immediata i modifiqui la llei orgànica del Poder Judicial per garantir l'ús del català en els procediments judicials i l'ús del català en l'administració de l'estat.

Sánchez fulmina el delegat del govern espanyol al País Valencià. El govern de Pedro Sánchez preveu de rellevar, en el consell de ministres de dimarts que ve, Joan Carles Fulgencio com a delegat al País Valencià. El substituirà l'ex-batllessa de Sagunt, Glòria Calero, afí al ministre de Transports espanyol, José Luis Ábalos. La destitució, confirmada per Fulgencio mateix, ha agafat per sorpresa les files socialistes, que feien un balanç positiu dels vint mesos en el càrrec d'una persona considerada fins ara també propera a Ábalos. Fulgencio, que va accedir al càrrec el juny del 2018 en substitució de Juan Carlos Moragues, ha atribuït la destitució a un 'canvi polític' d'equip i de persones, i ha dit que no en sabia el motiu, tot i que ha declarat que entrava dins la normalitat democràtica. També ha explicat que no plegava per ocupar cap altre càrrec i que la intenció era reincorporar-se al seu lloc anterior a la policia local. No obstant això, fonts properes al PSPV consideren que és probable que les pròximes setmanes tingui un altre destí polític.

El 7 de gener de 1992 va signar-se el Tractat De Maastricht amb l'objectiu de crear una Unió Econòmica i Monetària entre els estats signants.. EP

Més per Mallorca demana que es retiri el projecte d'ampliació de l'aeroport. La regidora de l'Ajuntament de Palma Neus Truyol, de Més, ha demanat que es retiri de manera immediata el projecte d'ampliació de l'aeroport de Palma. Truyol, que ha comparegut a la seu de Més per Mallorca amb el coordinador del partit, Antoni Noguera, ha explicat que després d'haver analitzat els documents del projecte exposats al públic, havia confirmat que el govern espanyol tenia el projecte d'ampliació de son Sant Joan en el procés de licitacions. Més ho ha qualificat d'aberrant i deslleial, perquè mentre a les Illes es treballa per posar límits al turisme i s'ha decretat l'emergència climàtica, l'estat espanyol va en direcció contrària amb aquesta mesura. Truyol ha lamentat que AENA impulsi l'ampliació sense tenir en compte l'opinió dels ciutadans ni la situació ambiental. Més calcula que una ampliació de l'aeroport pot fer que d'ací a cinc anys hi hagi

quatre milions de turistes més a les Illes i 1.900 places més d'aparcament a son Sant Joan. La regidora ha lamentat que mentre Sánchez inverteix 678 milions d'euros en fons per al clima, dona més de 200 milions per a l'ampliació de son Sant Joan.

Els batlles nord-catalans solidaris amb la repressió visiten Torra. El president de la Generalitat, Quim Torra, ha rebut al Palau de la Generalitat una delegació de batlles nord-catalans que van signar un manifest contra la repressió espanyola. En el text denunciaven la vulneració de drets durant l'1-O i la repressió que es va desencadenar després, la qual va comportar la pèrdua de l'autogovern i que part del govern de Carles Puigdemont sigui a la presó i a l'exili. Els batlles nord-catalans es van posicionar primer el 2018, amb un manifest en què reivindicaven el respecte a les llibertats i als drets fonamentals del

poble català, i més tard, un centenar de batlles en van publicar un altre al diari L'Indépendant on explicaven que la situació a Catalunya havia degenerat. A més, acusaven la justícia espanyola de fer política i d'inventar-se noves nocions de violència.

LA XIFRA

El 46% de la població andorrana considera el català com a llengua pròpia o una de les llengües pròpies, un 42,6% s'identifica amb l'espanyol i un 14% amb el portuguès, segons els resultats de l'enquesta 'Coneixements i usos lingüístics de la població d'Andorra' del 2018 que ha publicat el Servei de Política Lingüística del Govern d'Andorra.

TAL DIA COM AVUI

El 7 de gener de 1992, es va signar el Tractat de Maastricht amb l'objectiu de crear una Unió Econòmica i Monetària entre els estats signants.

L'escàndol dels trens de rodalia: les dades del País Valencià i el Principat

L'Aravot Les inversions promeses en infraestructures no arriben d'ençà de fa dècades i les deficiències es cronifiquen

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

Es retards, els trens en mal estat i les anul·lacions són un problema continu a la xarxa de Rodalia del País Valencià. Aquestes darreres setmanes, els usuaris han dit prou i la indignació popular per la situació insostenible s'ha canalitzat amb protestes. En el cas del Principat, la situació no és pas més bona i el mal funcionament és igualment un problema crònic. El primer de desembre de l'any 2007, centenars de milers de persones es van manifestar perquè milloressin les infraestructures. Però una dècada després, tot continua igual de malament.

Un mal servei de Rodalia

Aquests problemes a la xarxa dels trens de rodalia no són cap percepció, ni de bon tros. Les dades els corroboren. El 2019, es van anul·lar 7.593 trens de rodalia i mitja distància al País Valencià. Això són vint-i-un trens cada dia, dos mil més que el 2018 i molt lluny dels cinc-cents del 2015. En total, aquests darrers cinc anys s'han anul·lat 20.544 trens.

Pel que fa als trens que sí que han circulat, són els més impuntuals de tota la xarxa de

ferrocarril de Renfe. Només el 88,5% dels trens són puntuals –l'únic territori per sota del 90%–, 9,2 punts percentuals menys que el 2013. Això significa que un tren de cada vint no surt a l'hora, amb una mitjana de quinze minuts d'espera; i de la resta, l'11% són impuntuals. Un quart d'hora més d'espera com a mínim.

Com va denunciar Samuel Martínez, portaveu de la plataforma Indignats amb Renfe, en algunes línies, com la 47 (Xàtiva-Alcoi), hi ha hagut setmanes en què s'han suprimit prop de la meitat dels trens, i a vegades, han estat sense servei tot el dia.

En el cas del Principat, si bé la puntualitat és millor, el gran problema són les incidències. El 2017 va haver-hi 18.748 incidències, les quals van afectar 5,6 milions d'usuaris. Els motius són per diversos factors: un quart (24%) són imputables a Renfe, que gestiona els trens, un 60% són imputables a Adif, la xarxa ferroviària, i la resta (16%) són per causes externes (com ara ús de l'aparell d'alarma, vandalisme o qüestions d'ordre públic).

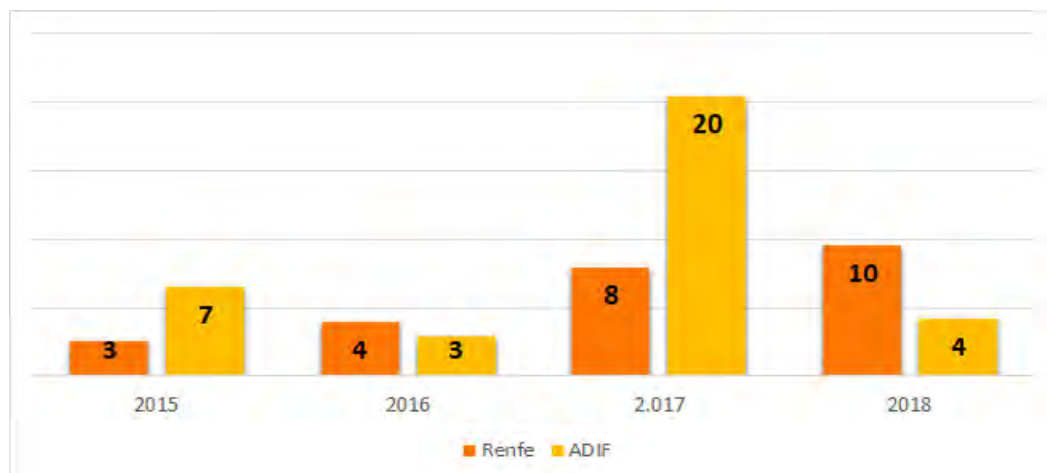
Un mal finançament

La causa principal d'aquest mal funcionament és un in-

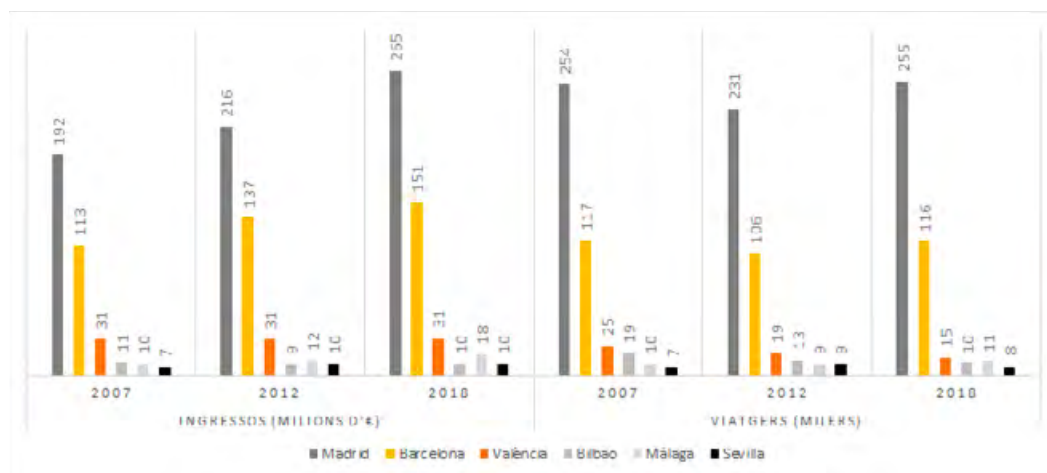

Una dècada després, tot continua igual de malament.
ACN

Aquests problemes a la xarxa dels trens de rodalia no són cap percepció, ni de bon tros. Les dades els corroboren

Percentatge d'inversió al País Valencià sobre el total del conjunt de l'estat espanyol. Dades de la Intervenció General de l'administració de l'estat. vw

vw

La manca d'inversió i les conseqüents anul·lacions, retards i augment de la durada del viatge han fet que en deu anys la Rodalia de València hagi perdut deu milions de passatgers

fracassament d'ençà de fa dècades, amb incompliments sistemàtics. El problema va més enllà del ferrocarril, i afecta el conjunt de la inversió pública. Un informe recent de la Generalitat de Catalunya conclou que en el període 2015-2018, de la inversió pressupostada, només se n'ha executat el 66% al Principat, el 64% al País Valencià i el 74% a les Illes. Les xifres contrasten amb les d'altres territoris, com ara Madrid, on en aquest període se'n va executar el 114%, més que no s'havia pressupostat inicialment.

Més concretament, pel que fa al ferrocarril, de la inver-

sió pressupostada per Renfe l'any 2015, només se'n va executar el 5% al Principat i el 2% al País Valencià. L'any següent no va ser gaire millor: un 9% i un 4% respectivament. El 2017 i el 2018 sí que es va ajustar al pressupost. En el cas d'Adif, el compliment és més irregular, tot i que també és insuficient. El 2018, el darrer any amb dades completes, l'execució va ser del 41% al Principat i del 29% al País Valencià.

El percentatge de la inversió real executada sobre el conjunt de l'estat espanyol ens permet de comparar els territoris. El País Va-

lencià ha rebut el 5,5% de la inversió total (lluny del 10,5% del PIB) i el Principat n'ha rebut el 10,4% (lluny del 19%).

Mal servei i més car

Les baixes xifres d'inversió han fet que Renfe hagi justificat les anul·lacions de trens per la manca d'inversió, de personal i 'de disponibilitat de material'. De fet, aquesta setmana, el ministre de Foment espanyol, José Luis Ábalos, ha donat una dada reveladora, que és que no s'ha comprat cap tren d'ençà del 2007. Des de fa tretze anys.

Un altre problema és a què es destina la inversió. En el pressupost espanyol del 2018, de les partides destinades al ferrocarril, només un 20% anava al ferrocarril convencional, tot i que el fa servir el 96% dels usuaris. En canvi, l'alta velocitat, amb una configuració radial i que només va fer servir el 4% dels usuaris del ferrocarril, va rebre l'altre 80% de la inversió.

La manca d'inversió i les conseqüents anul·lacions, retards i augment de la durada del viatge (el 2011 es trigava menys que ara a fer un trajecte) han fet que en deu anys la Rodalia de València hagi perdut deu milions de passatges. Tanmateix, l'augment del preu dels bitllets, que ha passat d'1,20€ el 2008 a 1,80€ ara, ha fet que s'hagin mantingut els ingressos.

Per la seva banda, Barcelona manté el nombre de viatgers, però el bitllet senzill ha passat d'1,30€ el 2008 a 2,40€ enguany. Més car, sense cap millora i amb més incidències.

Les queixes dels usuaris i el mal estat del servei han comportat que els diferents governs espanyols hagin anat prometent inversions

Unes inversions que no arriben

Les queixes dels usuaris i el mal estat del servei han comportat que els diferents governs espanyols hagin anat prometent inversions. La més important dels darrers anys, el pla de Rodalia de Catalunya (2008-2015), va ser un fracàs absolut. L'any passat, fent-ne un balanç, el conseller Damia Calvet va informar que quatre anys després d'haver acabat el termini, només s'havia executat el 14% dels 4.000 milions pactats per a modernitzar la xarxa de rodalia.

L'acord d'urgència del 2013 entre el conseller Santi Vila i la ministra espanyola Ana Pastor, un pla per a fer les obres més necessàries quan van veure que no complien els terminis, va tenir la mateixa sort. Quatre anys més tard, només se n'havia executat el 4,2%. Posteriorment, encara s'han vist altres promeses, com la de Mariano Rajoy el 2017, quan va prometre una 'pluja de milions' en inversions per a Catalunya que tampoc no ha arribat mai.

En termes generals, el traspàs parcial del servei de Rodalia del 2010 ha estat un fracàs. L'explotació continua en mans d'Adif i Renfe, de qui depèn la inversió, mentre que la Generalitat, sense marge de maniobra, només té competència sobre la gestió dels horaris i les tarifes. La xarxa té els mateixos problemes que fa una dècada, amb retards i incidències. El govern català encara demana, regularment, d'assumir íntegrament les competències de Rodalia.

Igual com al Principat, també han promès que millorarien el servei al País Valencià. L'últim ministre de foment espanyol del PP, Íñigo de la Serna, va prometre un pla de Rodalia per a València, amb una inversió de 1.436 milions d'euros i cinquanta trens nous. No es va executar mai.

L'any passat, va ser el torn del ministre Ábalos, qui es va comprometre a invertir 325 milions. Tanmateix, com que els comptes no van ser aprovats, la inversió no es va

arribar a pressupostar. Ara, van dir que la majoria d'inversions eren licitacions ja fetes, de manera que preveien de continuar les inversions pressupostades anteriorment i no pas aprovar cap nou pla.

Fa més de quatre anys que el president Ximo Puig demana que es transfereixin les competències del servei ferroviari de Rodalia. No obstant això, veient el precedent del Principat, ja ha deixat clar que sense el finançament adequat no faran el traspàs, perquè no es pot assumir una competència sense recursos. També ho ha demanat Compromís arran del caos en el servei de Rodalia.

Enguany, els governs valencià i espanyol preveuen d'aplicar un pla de xoc per a resoldre les mancances del servei. I hi ha un punt específic (el punt 40) de la proposta de Pedro Sánchez al president Quim Torra que preveu la millora de la inversió en matèria ferroviària. Les promeses continuen i, de moment, el mal servei, també. ■

Per què el conflicte entre Catalunya i l'estat espanyol no es resoldrà amb una reforma

La dada L'analista de dades Joe Brew explica per quines raons és improbable una reforma constitucional o federalista a l'estat espanyol amb les majories electorals que hi ha

JOE BREW

La disposició del govern espanyol d'entaular un diàleg amb el govern català ha obert una finestra d'esperança aquestes darreres setmanes. L'esperança l'ha apuntalada el fet que Pedro Sánchez hagi admès que, efectivament, la crisi catalana és política, i no pas una crisi de convivència entre catalans, com havia dit altres vegades. Reconèixer que el problema és polític implica que la solució del conflicte també ha de ser-ho, contràriament a l'estratègia judicial que ha fet servir l'estat espanyol per a combatre l'independentisme aquests darrers anys.

Tenint en compte això, algú optimista pot creure que aviat arribarà una solució política al conflicte territorial entre Catalunya i Espanya. Algú optimista pot pensar que Espanya seguirà els passos del Canadà i el Regne Unit i oferirà més descentralització i autonomia a les regions amb sentiments independentistes per reduir el suport a la independència entre els habitants d'aquelles regions. Algú optimista pot pensar que la severitat de la crisi territorial espanyola portarà aviat a una reforma constitucional que permetrà de crear un estat federal en què la majoria dels catalans se sentirà satisfet dins l'estat espanyol i ja no voldrà separar-se'n.

Fa temps que els socialistes catalans proposen la solució federalista com a tercera via entre la independència i l'immobilisme. La lògica és que el federalisme, o altres formes de descentralització,

podria satisfer tant els independentistes que volen més autogovern com els unionistes que volen que Catalunya romangui dins de l'estat espanyol. Algú optimista pot percebre que la situació política actual és el moment perfecte perquè Espanya faci finalment la reforma federal inevitable, tot satisfent tant els independentistes com els unionistes.

Desafortunadament, tenint en compte l'aritmètica electoral a Espanya i Catalunya, aquest optimista s'equivocaria. Pedro Sánchez no pot oferir el federalisme o una descentralització com a solució a les demandes de més autonomia catalanes per la mateixa raó per la qual no pot permetre l'autodeterminació: una majoria àmplia d'espanyols vol la cosa contrària. En altres paraules, els fets de concedir més autonomia a Catalunya i de fer Espanya menys centralitzada són considerats il·legals a la majoria de l'estat espanyol, i són extremadament impopulars.

La perspectiva del federalisme o una reforma descentralitzadora pot ser útil políticament per als qui volen reduir la tensió entre els governs català i espanyol, però la seva possibilitat d'èxit és essencialment nul·la. Proposar una reforma federalista explícita per a tot l'estat espanyol o més autonomia per a Catalunya podria aconseguir el suport de la majoria de catalans, però seria un suïcidi electoral a Espanya.

En aquest article he fet servir dades per constatar dos fets:

1. A Catalunya hi ha consens a favor de tenir més au-

La disposició del govern espanyol d'entaular un diàleg amb el govern català ha obert una finestra d'esperança aquestes darreres setmanes. A.S.

Oerir una federació a Catalunya en reduiria el suport a la independència per sota del 50%

togovern i més autonomia, incloent-hi les opcions d'independència i federalisme.

2. A Espanya hi ha consens a favor de reduir l'autonomia de Catalunya i crear un estat més centralitzat.

La combinació d'aquests fets duu a una conclusió òbvia: per molt bona que pogués ser la tercera via federalista tant per Catalunya com per l'estat espanyol, no és factible. En altres paraules, el conflicte territorial entre Catalunya i Espanya només té dues solucions realistes: independència o *statu quo*.

1. El consens català a favor de més autogovern

En termes de grau d'autogovern, una majoria àmplia de catalans s'oposa a l'*statu quo*. Menys d'una quarta part (24,6%) creu que Catalunya ha aconseguit prou nivell d'autonomia. Tan sols el 8,5% creu que en té massa, i hi ha sis vegades més de gent (62,5%) que pensa que no en té prou.

El consens català per la descentralització és ben clar: preguntats sobre les preferències d'organització territorial, dues tercers parts dels catalans (66%) volen que les comunitats autòno-

mes espanyoles tinguin més autonomia o la possibilitat d'independitzar-se. Només el 16% vol mantenir el sistema d'autonomies i menys del 14% vol un estat espanyol més centralitzat.

Potser la dada més interessant sobre la visió que tenen els catalans de l'organització territorial és el gran nombre d'independentistes condicionals. Això vol dir que, malgrat que molts catalans volen la independència –un 49,3% a favor i un 41,2% en contra en aquesta enquesta en particular–, un percentatge molt alt (16%) dels qui responen sí a la pregunta de si volen la independència també diu que prefereix ser un estat dins una Espanya federal si li donen aquesta opció.

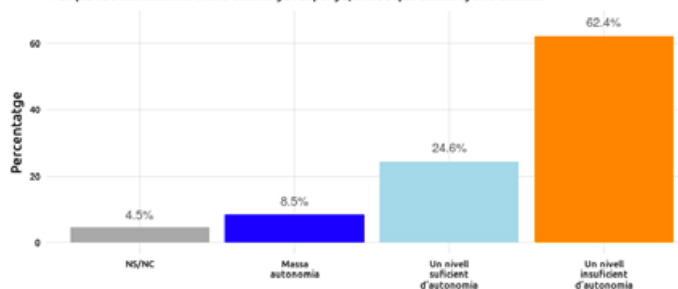
En altres paraules, oferir una federació a Catalunya en reduiria el suport a la independència per sota del 50%. De manera que si Espanya vol vèncer el moviment independentista, per què no provar aquesta opció tan clara? Això ens duu al punt dos.

2. El consens espanyol contra l'autogovern català i la descentralització

Fora de Catalunya, hi ha un gran consens en contra d'oferir més autonomia a Cata-

Opinió de catalans sobre el grau d'autonomia assolit

'Pel que fa a les relacions entre Catalunya i Espanya, creieu que Catalunya ha assolit...'

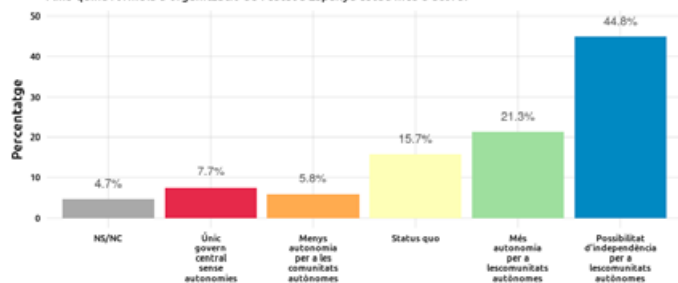

1

Font de dades: Enquesta Percepció sobre el debat territorial a Espanya del Centre d'Estudis d'Opinió. Gràfic: gipchubree

Preferències de catalans sobre l'organització territorial de l'estat espanyol

Amb quina fórmula d'organització de l'estat a Espanya esteu més d'acord?

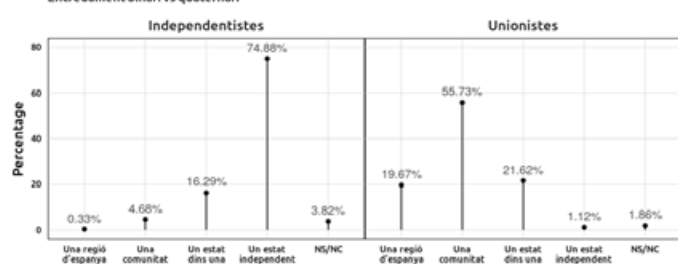

2

Font de dades: Enquesta Percepció sobre el debat territorial a Espanya del Centre d'Estudis d'Opinió. Gràfic: gipchubree

Què volen que sigui Catalunya els catalans?

Encreuament binari vs quaternari

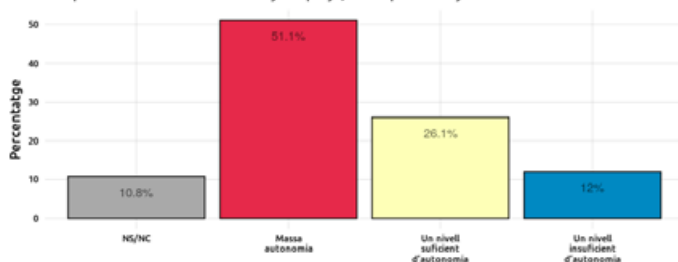

3

Font de dades: Enquesta Percepció sobre el debat territorial a Espanya del Centre d'Estudis d'Opinió. Gràfic: gipchubree

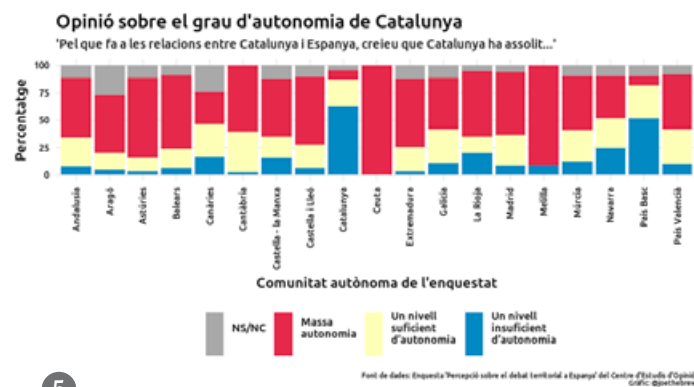
Opinió sobre el grau d'autonomia de Catalunya (entre ciutadans de l'estat espanyol, excloent-ne Catalunya)

'Pel que fa a les relacions entre Catalunya i Espanya, creieu que Catalunya ha assolit...'

4

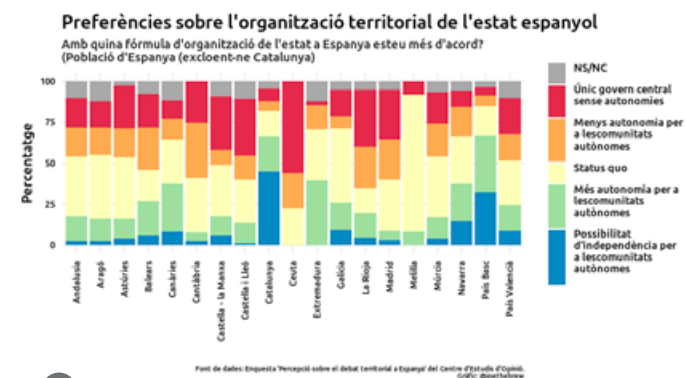
Opinió: Catalunya ha assolit...
Font de dades: Enquesta Percepció sobre el debat territorial a Espanya del Centre d'Estudis d'Opinió. Gràfic: gipchubree

5

6

7

Ni el federalisme, ni la reforma constitucional ni una descentralització no són realistes tenint en compte les majories polítiques a l'estat espanyol

lunya o que les autonomies tinguin més nivell d'autogovern. Tot i que la majoria de catalans vol més autonomia, el 51,1% dels espanyols creu que Catalunya ja en té massa.

Si ho desglossem per comunitats autònomes, veiem que hi ha força uniformitat. La majoria de cada autonomia creu que Catalunya ja té massa autonomia, amb una excepció notable al País Basc, on la majoria creu la contrària.

Tenint en compte aquestes dades, és factible una reforma en què Catalunya obtingui més autonomia? Evidentment que no. Com que la majoria d'espanyols creu que Catalunya té massa autonomia, l'única reforma que podria tenir viabilitat electoral en seria una que retallés l'autonomia catalana. Per exemple, l'aplicació del 155 va tenir molt suport popular a l'estat espanyol, però va tenir l'oposició de la majoria de catalans.

Com que un tracte especial per a Catalunya no sembla possible electoralment, potser hi podria haver una reforma per a tot l'estat espanyol. D'aquesta manera, l'electorat espanyol sentiria que obté els mateixos 'privilegis' que els catalans.

Però això també és electoralment impossible. Al contrari que a Catalunya, a l'estat espanyol hi ha una petita minoria (22%) que vol més autonomia. Una majoria molt àmplia, de vora el 70%, vol que es mantingui el model actual o que hi hagi menys autogovern a les comunitats autònomes.

El País Basc torna a ser-ne una excepció perquè també vol un estat espanyol més

descentralitzat, però és tan petit que la seva preferència per més autonomia no marca cap diferència real.

Conclusió

En el conflicte territorial entre Catalunya i Espanya és evident, tant pels catalans com pels espanyols, que hi ha un problema. Pels catalans, el problema és que no tenen prou autogovern i que l'estat és massa centralitzat. Per la resta de l'estat espanyol, amb una notable diferència al País Basc, el problema és just el contrari: els catalans tenen massa autonomia i l'estat espanyol és massa descentralitzat.

La proposta de solució més freqüent és de donar més autonomia a Catalunya o descentralitzar l'estat espanyol. Aquestes propostes són intel·ligents en el sentit que si es complissin, segurament, es reduiria el suport a la independència de Catalunya a una minoria. Però no n'hi ha prou amb el suport català per a fer una Espanya federal, sinó que cal també el suport espanyol. I això no és possible: les dades sobre les preferències sobre l'autonomia catalana i l'organització territorial espanyola mostren que els espanyols no acceptarien una solució que oferís més autonomia a Catalunya ni que portés a un estat més descentralitzat en conjunt.

Malgrat els discursos que defensen el federalisme i la reforma constitucional com a solucions a la crisi política entre Catalunya i Espanya, ni el federalisme, ni la reforma constitucional ni una descentralització no són realistes tenint en compte les majories

Sovint, els federalistes acusen els independentistes de ser poc realistes. ALBERT SALAMÉ

polítiques a l'estat espanyol. O bé la majoria de catalans a favor de l'autodeterminació i de més autonomia canvia de parer o bé ho fa la majoria d'espanyols que s'hi oposen. Com que no és probable que passi cap de les dues hipòtesis, la situació més probable és que s'arribi a un punt mort políticament.

Sovint, els federalistes acusen els independentistes de ser poc realistes perquè una independència legal requeria una reforma constitucional, la qual no té prou suport a l'estat espanyol. Irònicament, la proposta federal és, com la independència, tan 'il·legal' com impopular a Espanya. Però, al contrari que la independència, que té molts referents històrics d'èxit d'unilateralitat, no hi ha cap exemple d'un estat que hagi arribat al federalisme contra la voluntat dels ciutadans. En altres paraules, el federalis-

L'estat espanyol no emprarà les estratègies reformistes que van fer servir el Regne Unit i el Canadà

me és menys probable que la independència.

Què significa la manca de possibilitat de descentralització per al futur del conflicte Catalunya-Espanya? És difícil de dir, però això és clar: l'estat espanyol no emprarà les estratègies reformistes que van fer servir el Regne Unit i el Canadà per a reduir els independentistes escocesos i quebequesos a una minoria.

No ho farà perquè no ho pot fer electoralment.

El govern de coalició espanyol continuarà fent onejar la bandera del diàleg com a senyal per als catalans que vol comprometre's a una reforma constructiva i a reduir la tensió política. Tanmateix, tenint en compte la majoria que s'hi oposa a l'estat espanyol, el govern Sánchez no serà capaç d'oferir res concret, perquè això seria el seu suïcidi electoral. La manca d'una oferta política probablement farà que el període de gràcia que els independentistes han donat a Sánchez s'acabi. Això vol dir que la finestra d'esperança que Sánchez resolgui el conflicte es tancarà quan quedi clar que el mecanisme que podria persuadir els independentistes de canviar de bàndol, el federalisme, no és possible. I mentre el temps passi i no hi hagi una refor-

ma federal, alguns unionistes es desencantaran amb el fet que no hi hagi reformes polítiques i es tornaran independentistes. En altres paraules, és possible que la inviable reforma federal acabi generant més suport a la independència.

Independentment d'allò que cadascú pensi sobre la independència, és important per a tots els partits d'estar oberts a totes les formes de diàleg amb tots els actors rellevants i sobre totes les possibilitats, incloent-hi aquelles que no són la primera preferència. Tanmateix, també és important ser realista, i en el cas del conflicte territorial entre Catalunya i Espanya només hi ha dues possibilitats de resolució: o l'*statu quo* o la independència unilateral. Qualsevol altra opció requeria unes majories electorals a l'estat espanyol que no existeixen. ■

La reunificació d'Irlanda guanya força amb la possible victòria del Sinn Féin

Eleccions Els preparatius del referèndum són la condició del partit per donar suport a un govern de coalició

El Sinn Féin, a més de veure's beneficiat pel debat social, ha encapçalat la reivindicació nacional i ha dit que no donaria suport a cap govern de coalició si no hi havia el compromís de planificar un referèndum sobre la unificació d'Irlanda. EFE

ALEXANDRE SOLANO

El primer ministre de la República d'Irlanda, Leo Varadkar, va avançar les eleccions generals ara fa tres setmanes, en un moment propici per al seu partit. L'economia continuava creixent, el país fregava la plena ocupació, el nord d'Irlanda tornava a tenir govern després de tres anys de bloqueig i el partit era al capdamunt dels sondatges. Tanmateix, les bones expec-

tatives s'han anat apagant d'aleshores ençà. I avui, el Sinn Féin, el partit republicà més gran del nord d'Irlanda però amb uns resultats històricament minsos al sud, podria ser la primera força electoral.

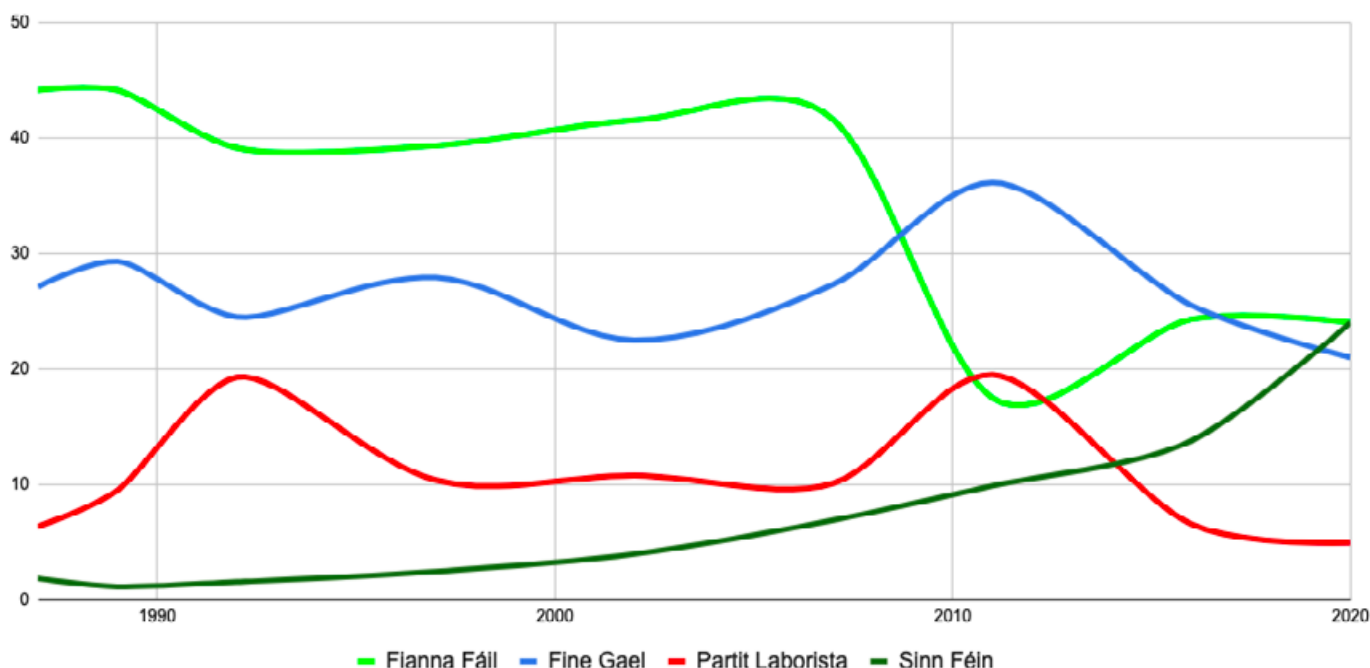
El govern de centredreta s'ha vist perjudicat per un debat centrat en qüestions més socials que no pas macroeconòmiques, com ara el cost de l'habitatge i les deficiències en el sistema de salut. A més, algunes polèmiques, com la de fer un homenatge

a la Royal Irish Constabulary, ha fet baixar les expectatives del partit de Varadkar.

Per la seva part, el Sinn Féin, a més de veure's beneficiat pel debat social, ha encapçalat la reivindicació nacional i ha dit que no donaria suport a cap govern de coalició si no hi havia el compromís de planificar un referèndum sobre la unificació d'Irlanda. El partit vol constituir una comissió parlamentària i una assemblea de ciutadans per a planificar la unitat i assegurar un referèndum d'ací a cinc

El govern de centredreta s'ha vist perjudicat per un debat centrat en qüestions més socials que no pas macroeconòmiques

anys. Remarca que el paper del Regne Unit és clau per a fer el referèndum, però que en cap cas no hi donarà permís si abans no s'ha planificat de manera proactiva des de Dublín.

Un tomb als sondatges

El govern de la República d'Irlanda ha estat disputat històricament pel Fine Gael i el Finna Fail, que s'han alternat el poder d'ençà de fa gairebé un segle. Actualment, els sondatges mostren un suport molt similar a totes dues formacions i també al Sinn Féin, que ha despuntat aquests darrers dies.

La cap del Sinn Féin, Mary Lou McDonald, ha dit que els irlandesos tenien l'oportunitat de trencar l'equilibri i canviar de poder. De fet, el sistema de partits ja va patir un sotrac el 2011, quan els dos grans partits, que fins aleshores eren principals rivals polítics, van haver de pactar.

El gir programàtic del Finna Fail, el partit creat per

La República d'Irlanda té un sistema electoral peculiar i complicat, el vot únic transferible

Eamon de Valera, que ha descartat una gran coalició amb l'altre gran partit i que vol formar un govern amb els Verds i els laboristes, complica encara més que de les eleccions surti un executiu estable sense el suport del Sinn Féin.

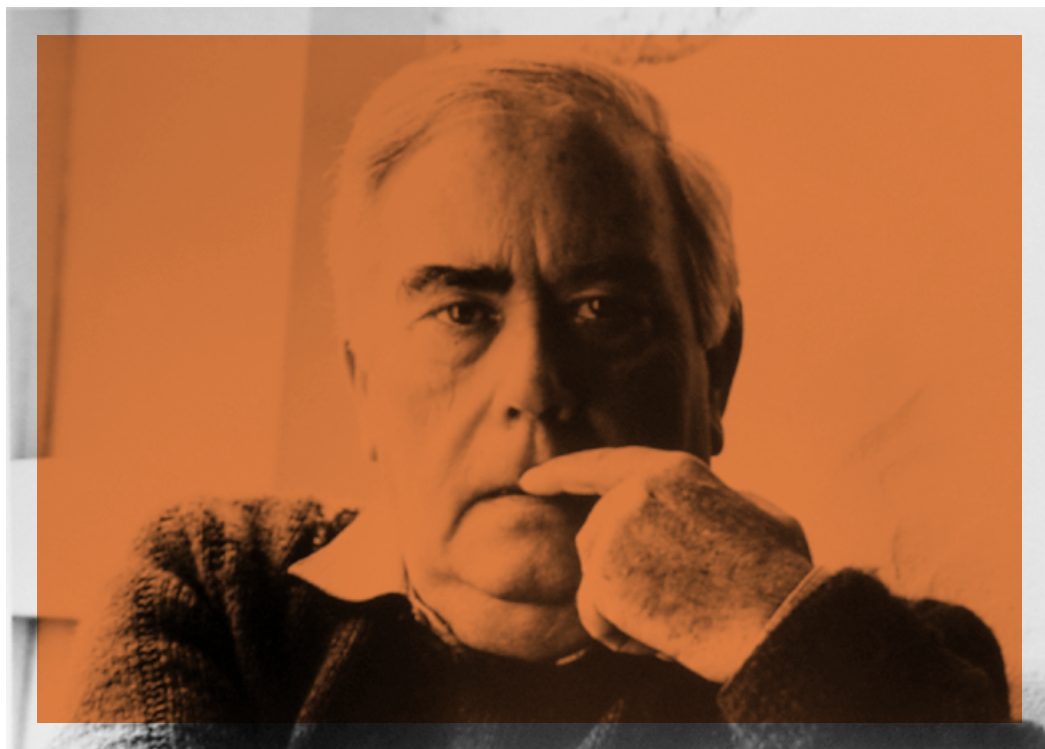
L'any 2016, els laboristes, històricament el principal partit d'esquerra del sud d'Irlanda, es van enfonsar arran del suport al rescat financer del 2011, que va comportar mesures d'austeritat per a la població durant el govern en coalició amb el Fine Gael. Això ha fet que el Sinn Féin s'hagi convertit en el referent de l'esquerra, cosa que s'ha reforçat encara més arran de la retirada de Gerry Adams, molt vinculat als anys de lluita armada a l'illa. Tot i això, el partit ha continuat posant l'accent en el procés d'unificació i ara, amb el Brexit, encara més. En canvi, els dos grans partits fins ara diuen que voldrien veure la unificació de l'illa,

però consideren que ara no és el moment.

Cal remarcar que la República d'Irlanda té un sistema electoral peculiar i complicat, el vot únic transferible. Hi ha trenta-nou districtes, els votants poden ordenar els candidats segons la seva preferència i s'elegeixen entre tres escons i cinc. Una vegada es fa el recompte de la primera preferència, es van eliminant els candidats amb menys vots i els seus vots van passant a la següent preferència fins que s'elegeixen tots els escons que hi ha en joc.

Això fa que els partits presentin més candidats o menys segons com els convingui per evitar que es divideixi el vot. Per exemple, el Sinn Féin presenta la meitat de candidats que no pas els dos grans partits. Això fa que sigui molt complicat que els sondatges estimin el nombre d'escons i que calgui esperar un recompte que pot durar tres dies per tenir una visió clara del resultat de les eleccions. III

Any Joan Perucho, entre la literatura fantàstica i els traumes de la guerra

L'escriptor Joan Perucho.

ARXIU

MONTSERRAT SERRA

Julià Guillamon és el comissari de l'Any Joan Perucho · Us oferim tres plecs de propostes per a esprémer-lo al màxim

L'Any Joan Perucho, que commemora el centenari del seu naixement (Barcelona, 1920-2003) tindrà el segell de Julià Guillamon, que n'és el comissari, qui més coneix l'obra i la vida de l'escriptor i és autor d'una biografia i d'un estudi sobre la seva literatura fantàstica. A més, ha estat l'impulsor, el pensador i l'ideòleg del programa, que ja va començar a treballar fa més d'un any.

Sense Guillamon, potser no hi hagués hagut Any Perucho.

Serà un any ple d'imaginació però de factura discreta, perquè el pressupost de Cultura dona per a poc, tot i que ha crescut una mica en relació amb l'any passat. Tal com ha explicat el director de la Institució de les Lletres Catalanes, Oriol Ponsatí-Murlà, la partida que aportarà la conselleria a l'Any Perucho serà de 75.000 euros, més

que la partida de l'any passat per a l'Any Brossa, per exemple, que només arribava als 50.000 euros. Dit això, la consellera, discreta, tot i destacar el petit augment de la partida de Cultura en el nou pressupost que es negocia, ha reconegut que no era prou.

Centrant-nos en l'Any Joan Perucho, l'objectiu de Julià Guillamon és aconseguir fer créixer el nombre de lectors de l'autor de les *Històries naturals*, ara que sembla que hi ha una generació que el torna a llegir i el redescobreix. Això no passava als anys vuitanta, quan Guillamon va

conèixer Perucho. Aleshores, en una època tan polititzada, un autor com ell, que no ho estava, no era ben vist.

'El vaig conèixer quan jo era molt jove. Devia tenir vint o vint-i-un anys', ha explicat Guillamon. 'Vaig escriure un article sobre la seva literatura, un article llarg i pesat. Però en Perucho em va trucar i em va convidar a fer un cafè a casa seva. Allà vaig conèixer la seva dona, la Maria Lluïsa, i va ser una tarda increïble, en vaig sortir molt impressionat. D'entrada, perquè la primera cosa que em va dir en Perucho era que la Maria Lluïsa havia

Presentació de l'Any Perucho. D'esquerra a dreta: Oriol Ponsatí-Murlà, director de la Institució de les Lletres Catalanes; Mariàngela Vilallonga, consellera de Cultura; i Julià Guillamon, comissari de l'Any Joan Perucho. ACN

Julià Guillamon ha preparat una commemoració descentralitzada, amb actes i activitats en totes les localitats on Perucho va fer estada

vist un fantasma al replà de la casa i em va portar a veure'l. En Perucho em va dir que ell no l'havia vist, perquè li feien por els fantasmes. I la casa que tenia era com d'escenografia teatral i en Perucho s'hi movia com si fos un actor. S'havia creat una personalitat fascinant. Deia paraules que només les deia ell. Per exemple, "trufat". I tenia una gesticulació exagerada, fantàstica. Tot plegat em va fer veure visions. I a partir d'aquella primera visita tan divertida, va començar una amistat molt llarga.'

Continua Guillamon: 'El vaig llegir molt i em va servir per a moltes coses, perquè en Perucho, tan curiós com era, t'obria moltes portes a temes tan diversos com el disseny gràfic (coneixia els

grans dissenyadors dels anys seixanta), el món de l'art (tenia amistat amb Miró, Tàpies, Joan Pons i fins i tot amb Zush), li interessava el pop, la màgia, els vampirs... I amb ell, el món de la gastronomia era una aventura. Li encantava menjar, però era un anti-nouvelle cuisine.'

'Una vegada vam anar plegats a Gandia, perquè formàvem part d'uns premis literaris. Però, de fet, el que realment era important d'aquell viatge eren dues coses que es va marcar de fer: anar a l'Albufera a menjar allipebre i anar a veure la casa de l'Azorín. Vam fer les dues coses. Després, va estar-se hores bevent aigua per fer baixar l'allipebre. I mentre conduïa el seu Chrysler, cantava cançons de la Rita Pavone. Tot

això era una festa. En Perucho era una porta a tota manera de coneixement. I l'Any Perucho vol ser així: amb molt d'allipebre, amb música de la Rita Pavone, amb fantasmes i vampirs i l'Azorín.'

Julià Guillamon ha preparat una commemoració descentralitzada, amb actes i activitats en totes les localitats on Perucho va fer estada: el barri de Gràcia on va néixer; Madrid, on va fer els estudis per a ser jutge; la Granadella, Banyoles, Móra d'Ebre i Gandesa, on va exercir de jutge; i l'Albinyana. 'Apel·les Fenosa li va fer conèixer Albinyana, al Penedès, i allà Perucho es va fer una casa. En va parlar molt, d'Albinyana, en llibres i en els seus articles, fins al punt que tothom associava aquest poble amb en Perucho. I aquest arrelament al territori que va tenir l'escriptor també volem que es reflecteixi en el programa d'activitats.'

El programa és format per petites exposicions, espectacles de petit format, reedicions dels seus llibres i un col·loqui acadèmic. També hi haurà alguna sorpresa, com l'edició d'un vi DO Terra Alta, amb motiu de l'Any Perucho. Diu Guillamon que això a Perucho li hauria fet il·lusió. També es faran dues rutes literàries, una per Barcelona i una altra per Albinyana.

Tres plecs de propostes de l'Any Joan Perucho 1.Vampirs! Les històries naturals de Joan Perucho

Del març del 2020 al febrer del 2021.

Exposició itinerant comisariada per Julià Guillamon. Una immersió en el món de

El programa és format per petites exposicions, espectacles de petit format, reedicions dels seus llibres i un col·loqui acadèmic

‘En Perucho es va deslliurar d’anar a la guerra perquè va agafar el tifus. Si hi hagués anat, l’haurien destinat a la batalla de l’Ebre’

Les històries naturals: la literatura fantàstica i d’aventures, el vampirisme, les guerres carlines i la guerra de 1936-1939 i el pop. L’exposició es podrà veure a Banyoles, on Perucho es va inspirar per crear l’ambient del naturalista que protagonitza la història, i en els seus escenaris principals: Barcelona, Gandesa, Morella i Berga. Cada seu incorporarà elements originals relacionats amb els diferents municipis que l’acullen.

Altres exposicions a destacar:

‘Vampiros en la biblioteca’. Del 27 de març al 28 de juny de 2020. Madrid, Biblioteca Nacional d’Espanya.

‘Joan Perucho i l’editorial Tàber’. Octubre 2020 – gener 2021. Biblioteca Jaume Fuster, Barcelona.

‘Josep Palau i Fabre, Joan Perucho, Picasso i Joan Miró’. Juliol – novembre 2020. Fundació Palau, Caldes d’Estrac.

‘Perucho i els seus amics’. 16 de novembre – 15 de desembre. Espai Zero de la Biblioteca de Catalunya.

‘Joan Perucho & Enric Sió. El gholó, la botànica oculta i els joguets’. Museu del Joguet, Figueres.

2. Espectacles de petit format

‘El romanç de *Les històries naturals*. Escenes de la Primera Guerra Carlina i del temps dels vampirs’. A partir de la novel·la de Joan Perucho

Carles Belda, ara Onofre de Dip, ara Antoni de Montpalau, ara el General Cabrera, narrarà, sonarà l’acordió, llegirà i cantarà per fer-nos viatjar del Maestrat a Cerdanya, tot passant per Pratdip, Barcelona, Gandesa i Berga.

‘El mèdium. Xou de lectura dramatitzada dels poemes de Joan Perucho’

Amb l’actriu Laura Pau i el poeta Josep Pedrals.

‘Botànica oculta’

A partir del llibre homònim de Joan Perucho. Un espectacle adreçat al públic familiar. Una idea d’Enric Rovira i Arnau Colom.

‘Històries naturals’: musical basat en la novel·la de Joan Perucho

Lletra i direcció Miquel Agell.

‘Llibres infectats’

Una intervenció teatral de Marc Caellas i Esteban Feune de Colombi.

3. Reedicions de la seva obra

L’Any Joan Perucho va tenir un pòrtic, que va ser la reedició de la novel·la *Les històries naturals* (Edicions 62), el novembre del 2019. I aquest gener també s’ha presentat *Joan Perucho i la literatura fantàstica* de Julià Guillamon (Editorial Empúries). És una nova versió.

Julià Guillamon va escriure l’assaig *Joan Perucho i la literatura fantàstica* quan era molt jove, comptava vint anys, va ser la seva tesina d’estudiant de filologia catalana a la Universitat de Barcelona. Però no va ser fins set anys després, el 1989, que aquesta obra es va publicar en llibre. Ara l’autor l’ha reescrit de cap i de nou, ampliant la idea més original que ja apareixia en la primera versió, però sense desenvolupar: fa un vincle entre la història que explica *Les històries naturals*, situada a la primera guerra carlina, i la guerra del 1936-39.

Explica Guillamon: ‘En Perucho es va deslliurar d’anar a la guerra perquè va agafar el tifus. Si hi hagués anat, l’haurien destinat a la batalla de l’Ebre. Després de la gue-

rra, quan ja era jutge, el van destinar a Gandesa i allà va prendre consciència que s’hi hagués pogut quedar. La idea de la mort l’atrapa. *Les històries naturals* és una novel·la psicoanalítica. Se situa durant la primera guerra carlina, que és el mateix espai de la batalla de l’Ebre. És una novel·la que té alguna cosa d’exorcisme de la guerra civil. I ell fa una mena de paral·lelisme entre els carlins (republicans) i els liberals (franquistes). També hi ha el pas del temps. Quan parla de fantasmes, parla del pas del temps.

A més d’aquestes reedicions, també arribaran en edició de butxaca el *Llibre de cavalleria* i *Les aventures del cavaller Kosmas* (Edhasa en farà la traducció a l’espanyol); Comanegra publicarà *Els homes invisibles*, doble volum de prosas breus que inclou les obres ‘Diana i la mar morta’ i ‘Cendres i diamants’, el 15 de febrer. I hi haurà una adaptació al còmic de la novel·la d’aventures medievals i fantàstiques *Llibre de cavalleries*, amb Toni Benages (dibuixos) i Julià Guillamon (guió), que publicarà l’editorial Empúries el març del 2020, entre més. ■

7 DIES

{ La selecció de la setmana { 3-7 de febrer

Dijous 6.

Sergi Unanue: 'El gel m'ha mostrat la seva bellesa única i el seu costat més mortífer'

CEDIDA

Dijous 6.

Carles Porta: 'Si parles d'un assassí en sèrie, tothom pensa en els Estats Units; doncs no, és a Olot'

ALBERT SALAMÉ

Dilluns 3.

Núria Cadenes: 'El que va passar amb en Guillem Agulló va ser una autèntica pel·lícula de terror, amb una maquinària que trinxava persones'

ALBERT SALAMÉ

Pedro Sánchez i Quim Torra, al Palau de la Generalitat. ALBERT SALAMÉ

Pedro Sánchez juga amb mà esquerra

ANDREU BARNILS

Els presidents català i espanyol es reuneixen a palau enmig de formes exquisides

President! Benvingut al Palau de la Generalitat. La formació de la Guàrdia d'Honor dels Mossos d'Esquadra està preparada.' El president català i l'espanyol, Quim Torra i Pedro Sánchez, escoltaven el cap dels Mossos d'Esquadra abans de passar revista als vint-i-dos mossos vestits de gala, escopeta al coll, espadenyes de veta blava als peus, a la sala de carruatges del Palau de la

Generalitat. Eren les dotze del migdia i el 'sit and talk' començava a caminar. Un any després de la trobada de Pedralbes, Torra i Sánchez s'han donat la mà. Per primera vegada després de la duríssima sentència del procés, l'agressiva campanya del PSOE cercant vots de Ciutadans i la impecable repressió contra els independentistes, avui els dos presidents s'han donat la mà enmig d'unes formes exquisides i d'una parafernàlia

de bilateralitat molt pensada. La formació dels mossos, la reunió formal de treball i la compareixença de premsa posterior eren pròpies de la trobada de dos governs, i molt lluny d'un dinar informal o d'una visita de passada. Dos governs cara a cara.

L'home que fa quatre dies va dir, literalment, 'el senyor Torra no és més que un racista al capdavant de la presidència de la Generalitat de Catalunya' ha mostrat mà esquerra en la seva visita a Catalunya. El president del govern que mitjançant l'advocacia de l'estat va demanar dotze anys de presó per als presos

polítics ha mostrat una cara dialogant, afable, amable i cordial. Els polítics espanyols i la seva capacitat de raspallar, que deia Josep Pla. Ho poden arribar a brodar: 'Impresionant', deia Pedro Sánchez contemplant el palau, mentre Quim Torra el guiava de la sala dels Carruatges fins a la sala on s'ha fet la reunió d'hora i mitja, la sala Verge de Montserrat. Una sala que és davant un despatx buit de fa dos anys i mig: el despatx que feia servir el president Puigdemont. Torra no l'ha volgut ocupar ni avui, ni mai.

'El fantasma de la repressió. El gran elefant blanc de la

El president Torra ha regalat al president Sánchez dos llibres durant la trobada: 'Inventing human rights', de Lynn Hunt, i 'Llibertat i sentit', de Lluís Solà. ALBERT SALAMÉ

trobada d'avui. Hi és per tot arreu, pot tornar a invertir en qualsevol moment, i ningú en parla. Com si no existís.' Així resumia un treballador de palau, veterà de la política internacional, la trobada de Sánchez i Torra. Aquí, un despatx buit. Allà, un llaç groc. Fa una estona, un crit dispers, solitari, de 'llibertat presos polítics' des d'una plaça de Sant Jaume buida, sense manifestants. En un racó, l'àudio de Joan Bona Nit cridant a favor dels presos polítics s'escolava pels altaveus de la sala de premsa de palau, que transmetien el senyal de TV3, que els emetia d'arxiu. La repressió present, però en segon pla. Com un elefant blanc. Avui és el dia de 'sit and talk'. Finalment. Els dos presidents s'han reunit. I Pedro Sánchez diu coses com aquestes: 'Amb la llei no n'hi ha prou.' 'Ningú no pot

Una sala que és davant un despatx buit de fa dos anys i mig: el despatx que feia servir el president Puigdemont. Torra no l'ha volgut ocupar ni avui, ni mai

sentir-se satisfet de la darrera dècada, lamentable. Hi ha la voluntat sincera de dialogar i pactar.' 'He vingut a parlar d'esperança, perquè hem de canviar de rumb de manera immediata.' D'entrada, els dos governs han anunciat que la taula de diàleg per a resoldre el conflicte polític que ERC va arrencar del PSOE és prevista aquest febrer. La mà esquerra, novament, avui present.

Sense que ningú n'hagi pogut demostrar la causalitat, un periodista de la premsa de Madrid, d'El País, ha caigut desmaiada a la sala de premsa. El del diari El País. Una ambulància li ha tractat l'ensurt, un no-res, ja s'ha recuperat, i hem descobert que al Palau de la Generalitat no existeix la figura del metge de guàrdia de vint-i-quatre hores. La premsa de Madrid, desmaiada, el carrer

desmobilitzat, i el president Torra explicant a Sánchez el significat i la potència de l'escultura El desconsol, de Josep Llimona.

Davant la premsa, un cop acabada l'esperada reunió, el president Torra deia que havia exposat a Sánchez la fi de la repressió i un referèndum d'autodeterminació. 'Davant la repressió, Sánchez no m'ha dit res. Silenci. Sobre l'autodeterminació, m'ha dit que no. Que ell està per més autogovern.' Davant la premsa, Sánchez ha dit que començava una nova etapa. Una etapa que seria llarga. Un helicòpter sobrevola el palau mentre la notícia comença a arribar a les redaccions: Jordi Cuixart i Jordi Sánchez podran anar a la presó a dormir i prou. Això tornar a ser la mà esquerra, que avui ha tingut un gran dia.

Quim Torra i Pedro Sánchez s'han reunit al Palau de la Generalitat. ALBERT SALAMÉ

Torra i Sánchez obren la treva fràgil del 'sit and talk'

ODEI A.-ETXEARTE

Els presidents català i espanyol es comprometen a encapçalar la primera taula de diàleg, malgrat els desacords de fons

El diàleg entre els governs català i espanyol s'ha obert camí, amb els mateixos condicionants de sempre, però acompanyat de bones paraules i d'una cordialitat de cotó fluix. De la necessitat, virtut. Quim Torra i Pedro Sánchez han refet una interlocució que fa pocs mesos semblava impossible, entre trucades no ateses, menysteniments reiterats i punyals en forma

de promeses electorals després d'una sentència judicial molt dura contra els presoners polítics. Una vegada consolidat el reconeixement de la naturalesa política del conflicte, de la reunió al Palau de la Generalitat n'han sortit els compromisos de reunir la mesa de diàleg durant aquest mes i que, si més no aquesta primera reunió, l'encapçalin els dos presidents. Equips tècnics de tots dos gover-

ns n'hauran d'acordar ara les condicions i els detalls. No és un resultat menor des d'una aproximació realista a les dificultats de l'intent: s'ha encarrilat la promesa negociació de govern a govern que, almenys d'entrada, asseurà els dos presidents en una taula per a parlar del conflicte, reconeixent la legitimitat i la sobirania de la part catalana i, alhora, la potestat de l'espanyola per a formular una proposta alternativa a l'encaix de Catalunya i Espanya.

Una proposta que, segons Torra, Sánchez encara no ha formulat. Tot i que sí que sembla tenir-ne una, encara

que a l'independentisme li pugui semblar insuficient: greixar parcialment l'autogovern. És a dir, diàleg per a assegurar-se la governabilitat al congrés espanyol i la fi de la confrontació institucional per una banda i, per una altra, millores en l'autogovern que guareixin alguns dels incompliments de l'estatut, tornant a reunir l'oblidada comissió bilateral Generalitat-estat. Per això Sánchez s'ha presentat a Palau amb un document de quaranta-quatre punts (una 'agenda per al retrobament', n'ha dit) que és una barreja de respostes genèriques a propostes de

Quim Torra i Pedro Sánchez s'han reunit al Palau de la Generalitat. ALBERT SALAMÉ

documents anteriors de tres presidents de la Generalitat: els 23 punts que Artur Mas va lliurar a Mariano Rajoy, els 46 que després li va exposar Carles Puigdemont i els 21 que Torra va proposar a Sánchez.

S'hi inclouen inversions en infraestructures d'acord amb l'estatut, un camí 'més transitable' per als objectius de dèficit i la reforma d'un sistema de finançament que garanteixi la solidaritat entre els territoris, a més de l'anul·lació de les condemnes franquistes, incloent-hi la de Lluís Companys. Antigues promeses que reviu. Curiosament, el PSOE pretenia que el document capitalitzés la reunió. Però, segons fonts de la Presidència de la Generalitat, Sánchez no l'ha arribat a lliurar a Torra, amb qui han exhaurit un 80% de la conversa parlant del conflicte. El paper ha restat oblidat sobre la tauleta fins que

Torra, acabada la reunió, ha fet notar que Sánchez s'havia deixat uns folis. De fet, la Moncloa ha mirat de condicionar el contingut de la reunió d'ençà d'abans que es fes. Ha fet arribar als mitjans una nota on avançaven que la proposta que faria el president espanyol seria sobre el diàleg polític i la regeneració institucional, la millora de la cooperació, política social i suport als serveis públics, impuls a les infraestructures i suport en cas de catàstrofes naturals. En resum: una relació institucional normalitzada dins el marc autonòmic.

En canvi, Torra no s'ha desviat de la demanda dels dos punts que havia pactat amb els partits i les entitats independentistes: autodeterminació i fi de la repressió. El president de la Generalitat explicarà a ERC, la CUP, l'ANC, Òmnium i el Consell per la República els resultats

Torra no s'ha desviat de la demanda dels dos punts que havia pactat amb els partits i les entitats independentistes: autodeterminació i fi de la repressió

del cara a cara amb Sánchez i no vol fer cap pas que trenqui la precària unitat aconseguida entorn de les dues reclamacions, amb les pulsions electorals a punt de desbocar-se. Torra ha lamentat que Sánchez no li hagi donat resposta a la petició de la fi de la repressió i l'amnistia, i que sobre el referèndum hagi respost com sempre: 'autogovern dins la constitució'. Per al president espanyol, les

reclamacions de Torra demostren que les posicions són molt allunyades. 'Som en un diàleg que serà llarg, que no serà fàcil, un camí que farem pas a pas', ha dit. Tan a poc a poc preveu que es desenvolupi, que potser Sánchez confia que es mantingui estable quan Torra deixi la Generalitat d'aquí a uns quants mesos i hi hagi un altre president a Palau, qui sap si d'ERC. De moment, Sánchez tampoc no vol el mediador que reclama JxCat a la taula de negociació. Ha dit que ja els vigilen els milions d'espanyols. I li agradaria que Pere Aragonès assistís a la pròxima reunió del Consell de Política Fiscal i Financera. En alguns moments de la conferència de premsa (concedir-la ha estat un altre gest que el president no acostuma a fer després de reunir-se amb presidents autonòmics) Sánchez ha parlat de la comissió bilateral

És clar que Sánchez està lligat de mans i peus i vol que ERC li faciliti l'aprovació del pressupost per a governar amb comoditat amb Podem i que Torra, per molt escèptic que sigui, no pot dilapidar el primer dia el 'sit and talk' que tant ha demanat

quan es referia a la taula de diàleg. Potser per error, potser a consciència.

Malgrat les posicions encaixades de fons, les formes han fluït més enllà de les tensions dels caps de protocol que, en alguns moments, semblaven complicar el transcurs de la reunió. La més visible ha estat abans que Sánchez baixés del cotxe a la porta de Palau i Torra sortís a rebre'l sota la pancarta que defensa la llibertat d'expressió i d'opinió, pel lloc exacte on es faria la primera encaixada de mans. L'únic llaç groc que Sánchez ha tingut a prop ha estat el de la solapa del president de la Generalitat. Aquesta vegada no hi ha hagut disputes visibles com les de les ponsèties al Palau de Pedralbes, sinó concessions compartides.

És clar que Sánchez està lligat de mans i peus i vol que ERC li faciliti l'aprovació del pressupost per a governar amb comoditat amb Podem i que Torra, per molt escèptic que sigui, no pot dilapidar el primer dia el *sit and talk* que tant ha demanat. Però sigui com sigui, per unes hores s'ha esvaït la tensió pre-electoral catalana i el president espanyol ha reconegut el català

traspassant la porta del Palau més d'una dècada després de fer-ho José Luis Rodríguez Zapatero. El gabinet de Torra els va oferir de fer la reunió aquí o al Palau Nacional (al MNAC), i la Moncloa va triar el Palau de la Generalitat, unes parets que no van traspasar els presidents del PP ni cap dels homes de negre de Rajoy durant els mesos d'aplicació del 155.

I així és com Sánchez s'ha deixat guiar pel pati de carruatges amb tota la solemnitat, com un president que predica refer ponts i alhora com un visitant que es deixa amarrar (amb les reserves d'un posat seriós) per la història mil·lenària d'un poble. Hi ha hagut més gests; molt calculats i d'arestes aparentment amables i alhora punxegudes. A Sánchez l'han rebut amb els mateixos honors que Zapatero i que, segons fonts de Presidència, curiosament són idèntics als que rebria qualsevol cap de govern estranger. Al saló dels diputats, on s'han reunit, tampoc no hi ha faltat cap bandera: cadascú tenia la seva al costat i, a la galeria gòtica, tant Sánchez com Torra ha comparegut amb totes dues. Torra li ha lliurat

dos llibres que eren missatges evidents: *Inventing Human Rights*, de Lynn Hunt, i *Llibertat i sentit* de Lluís Solà. Tot té un cost. També la fotografia del president català atenent la premsa amb la bandera espanyola dins l'enquadrament de les càmeres, una imatge que costava d'imaginar de tornar a veure a Palau després de l'octubre del 2017, de l'exili i la presó.

El president de la Generalitat s'ha resistit a donar per començada una nova etapa política que deixi enrere la confrontació, però Sánchez està decidit a estovar el camí malgrat les crítiques de la dreta espanyola. Només el temps dirà si el dirigent del PSOE vol fermament la negociació que transcendirà l'aprovació del pressupost espanyol –que té pressa per presentar– o bé es mou per la pressió de la conjuntura. Amb el Tsunami Democràtic desaparegut i el ressò de crits aïllats de ciutadans que reclamaven independència i llibertat per als represaliats als marges d'una plaça de Sant Jaume blindada per la policia, Torra i Sánchez han obert la primera treva fràgil del *sit and talk*. ■

CARLES PORTA

‘Si parles d’un assassí en sèrie, tothom pensa en els Estats Units; doncs no, és a Olot’

Entrevistem el guionista i director de ‘Crims’

ALBERT SALAMÉ

JOSEP REXACH FUMANYA

El nom de Carles Porta (1963, Vila-sana) ha estat lligat de fa anys a la maledicció de Tor, una història criminal en un poble del Pirineu convertida en fenomen social. Després d’un ‘30 minuts’ i un llibre amb rècords de vendes, Porta va con-

vertir el cas en un podcast d’èxit que es va emetre per Catalunya Ràdio el 2018. Aquest va ser l’embrió del programa radiofònic ‘Crims’, que relatava assassinats reals que havien passat feia pocs anys a Catalunya. La resposta de l’audiència va ser aclaparadora i el pro-

grama va tenir milers de descàrregues per internet.

En aquesta evolució només faltava fer el salt a la televisió, i dilluns TV3 va estrenar la primera temporada de ‘Crims’. La història dels delinqüents Brito i Pica-toste va enganxar des del primer minut

El gènere de la crònica negra es pot explicar amb elegància i amb respecte

Hem parlat amb policies de tots els cossos com no s'havia fet mai

l'espectador: macabra, amb una bona factura visual i un muntatge trepidant. De resultes, un 22,5% de quota de pantalla. La temporada continuarà amb sis històries més. Assaborint encara la bona recepció del primer capítol, parlem amb Porta a l'estació de Sants. Ens explica les claus de la sèrie, les dificultats per a emprendre un projecte com aquest i, inevitablement, de Tor.

—Un 22,5% de quota de pantalla. Per què creieu que el primer capítol de 'Crims' ha enganxat tant?

—Les xifres són molt efímeres, perquè l'endemà ja han desaparegut. Però suposo que perquè està ben fet. La gent de Goroka ha treballat molt bé, nosaltres hem treballat molt bé, el resultat visual és excel·lent i la història estava ben explicada. TV3 en va fer una promoció enorme, tothom sabia que existíem i gairebé érem una cita obligada. Ara mantenir les mateixes xifres serà molt difícil, però intentarem tenir-ne de bones tota la temporada. Al final, a la gent li agrada escoltar i veure històries properes.

—La morbositat també és un factor a favor.

—Hi havia morbositat? Això ho ha de dir qui ho miri. És la morbositat d'un relat, sobre què passarà, no com passarà. La morbositat entesa com un concepte negatiu, a mi no m'agrada que m'hi vinculin, perquè crec que no ho he fet mai. La morbositat entesa com una cosa que provoca un interès incontrolat, sí, m'agrada. Busco explicar històries de manera que no puguem parar d'escoltar. Si això tu i jo ho definim com a morbositat, d'acord. Però el que s'entén habitualment com a morbositat, jo crec que no ho practico. Això es mostra amb la música, les imatges, els adjectius que utilitzem. Intentem ser elegants i respectuosos.

—Ha estat una obsessió procurar no caure en la sang i el fetge i en el sensacionalisme?

—Aquesta reflexió ha estat una obli-

gació, un objectiu en si mateix. Primer, perquè és la meua manera d'explicar les històries. No m'agrada caure en la morbositat. Segon, treballem per una televisió pública, una televisió pública que no es miren amb lupa, sinó amb microscopi. El gènere de la crònica negra es pot explicar amb elegància i amb respecte; això volem fer i crec que ho fem.

—Quin és el cas de tota la temporada que més us ha atrapat?

—Cada un té els seus components. La setmana vinent farem la història del zelador d'Olot. Tu parles d'un assassí en sèrie que ha comès onze crims i tothom pensa en els Estats Units. Doncs no, és a Olot. I la història té una quantitat de matisos molt importants. Penso que farà reflexionar molta gent, que també és una de les coses que m'interessa fer amb aquests productes. No solament que la gent s'ho passi bé, perquè fem entreteniment, sinó que els provoqui un punt de reflexió. Que més enllà de per què matem, de les circumstàncies que hi ha al voltant d'aquell crim, de la persona que ho ha fet, de l'entorn que ho ha permès, etc., cadascun dels set casos té moltes possibilitats de mirada.

—Us ha costat que Mossos i policia espanyola participessin a 'Crims'?

—Ha costat trencar la barrera del 'no ho hem fet mai'. Perquè hem accedit a material que no s'havia ensenyat mai. I hem parlat amb policies de tots els cossos com no havíem fet mai. Tot això ha costat perquè era la primera vegada que es feia d'aquesta manera. Aquí no hi havia hàbit de tractar la temàtica d'aquesta manera. No tenim cultura d'explicar aquestes històries, i per tant, una vegada policialment i judicialment —també hi incloc els advocats— ha passat l'esdeveniment puntual, tothom se n'oblida i ho aparca. Costa molt trobar gent que hagi guardat sumaris.

—L'administració és impenetrable?

—Costa molt accedir a sumaris a tra-

*No us reconstrueixo
què va passar.
M'obsessiona massa
la realitat per a
inventar-me-la*

ALBERT SALAMÉ

vés de l'administració de justícia. Més enllà de la manera com tracta l'independentisme, que fa vergonya absoluta, l'administració de justícia és ultragarantista per a les coses que li dona la gana, i molt tancada. No concep la transparència com un valor. Això passa en comptades ocasions, com per exemple, amb el president de l'Audiència de Girona, Fernando Lacaba. Però et trobes un munt de jutges i presidents d'audiències que no et permeten res. I secretaris judicials encara menys.

—Ens hem d'americanitzar més, en aquest sentit?

—Home, i tant! Com a mínim, democratitzar.

—Molta gent recordarà el primer 'Crims' per la frase d'un mossos: 'Vaig sortir amb ganes de cremar la comis-

saria', referint-se a la comissaria de Via Laietana.

—[Riu] Bé, en Manolo és així d'expressiu. S'ha d'entendre aquella frase sabent la impotència que sentia en aquells moments, quan feia trenta dies que cercaven dos delinqüents i la policia espanyola tenia una informació que no volia compartir. Cal posar cada cosa en context. Si analitzem avui, amb la mirada d'avui i amb el context d'avui, una cosa que va passar fa deu anys, ens equivocarem.

—El programa, al final, intenta fer una reconstrucció minuciosa dels casos. Quina és la cosa més complicada a l'hora d'ordenar les peces?

—Les dramatitzacions. Per exemple, la seqüència en la qual Picatoste dispara els mossos. Jo no parlo mai de reconstrucció, sinó de dramatització. Per què? Perquè una reconstrucció és

reconstruir una cosa que ja va passar i voldria dir que jo sé exactament com va passar i faig que torni a passar amb actors. Això es pot fer alguna vegada, però no sempre, perquè a vegades falten elements. I jo no vull inventar, però sí que vull contextualitzar i crear emocions, situacions. Picatoste dispara els mossos. Si us ho mireu, no hi ha pràcticament mai tres plans seguits. Són plans individuals, a càmera lenta i que ajuden a construir la sensació de perill, la sensació d'incògnita, la sensació de drama. Però no us reconstrueixo què va passar. M'obsessiona massa la realitat per a inventar-me-la.

—Mentalitat de periodista.

—Doncs probablement.

—Recordo que en una entrevista em va dir que algun dia us agradaria portar el cas de Tor a la pantalla gran, però ben fet, a l'estil de Fago. La meua pregunta és si en la vostra evolució, després d'un llibre, un podcast i ara un programa de televisió, el pròxim pas és portar una d'aquestes històries a la gran pantalla?

—Hi treballem. Alguna d'aquestes històries evolucionarà cap a la ficció. Ja veurem quina i en quin moment. La ficció és un món meravellós que et permet de partir gairebé des de zero, sobretot des del punt de vista visual i de la creativitat. No tens condicionants. Amb la realitat, pots explicar històries fortíssimes, com fem ara, però tens un condicionant, que és la història mateixa, la realitat. En canvi, amb la ficció això ho pots saltar, pots inventar, pots crear. I això m'agrada. Tard o d'hora tornaré a la ficció, dirigint o no, amb algunes de les històries amb què fa anys que treballo.

—I no em direu quina.

—No. Mireu, no m'agrada fer entrevistes. Primer, no hi guanyo res. Segon, l'espectador no ho necessita. I parlar de projectes futurs que no saps quan passaran no serveix de res. A més, poden afectar gent viva que es pot empenyar. Doncs ja s'empenyaran una vegada, no cal que comencin a empenyar-se ara.

—Que és molt llarga, l'ombra de Tor?

—Tor m'ha acabat posseint i ha acabat intervenint en mi.

—En excés?

—Sí. Però és que Tor ja no és meu. Va arribar a un punt, probablement a partir del llibre, que va agafar vida pròpia i va créixer completament fins a convertir-se en un fenomen social que transcendia completament qui va explicar aquella història.

—Quan vau començar la vostra carrera periodística, pensàveu que us convertiríeu en un periodista de crònica negra i successos?

—Jo vaig començar amb tota la il·lusió del món. Vaig veure que això del periodisme era una professió sensacional, que l'havies de viure com un sacerdot, com una passió, perquè no pots ser periodista de vuit a tres, i si vols ser funcionari, ja tens unes vies molt interessants. El periodisme és passió i entrega. Ara sóc en una altra fase del periodisme, en què explico històries, i que requereix d'entrar a cadascuna d'aquestes històries, deixar que et posseeixi i l'expliquis amb tota la passió del món. Si no, no arribes a la gent com hi arribem nosaltres.

—A tall de curiositat. Quantes hores dediqueu a cada capítol?

—Per fer un 'Crims' de ràdio, tardem més o menys uns dos mesos per capítol. Cercar el cas, investigar-lo, trobar la gent que te'n parlarà, la documentació, estudiar la documentació, preparar el primer esborrany de guió, veure si funciona, endreçar la informació perquè el guió tingui ànima... Tot això són hores.

—I a la televisió? Quant de temps heu dedicat als capítols?

—Hem hagut de treballar molt de pressa. Si tenim set casos, hem creat set línies de treball. I en cadascuna d'aquestes línies s'hi ha treballat sis mesos. I el que s'emetrà dilluns encara no l'hem acabat!

Tor m'ha acabat posseint

No tenim la cultura d'explicar històries de crims

SERGI UNANUE

‘El gel m’ha mostrat la seva bellesa única i el seu costat més mortífer’

Entrevista a Sergi Unanue, que amb Dani Benedito, ha aconseguit travessar els 1700 quilòmetres de l’Himalàia sense assistència

ASSUMPCIÓ MARESMA

Increïble... però cert! Després de caminar durant més de 1.700 quilòmetres i pujar i baixar 175.000 metres de desnivell en 99 dies, ens hem convertit en els més joves (i unes de les poquíssimes persones) del món que han creuat l’Himàlaia caminant. Uau! Aquest era el piulet que escrivia Sergi Unanue després de superar el desafiament més gran de la seva vida i tocar el cel. I això que, com els lectors de VilaWeb saben molt bé, des que va començar ‘La volta del món sense bitllet de tornada’ no ha deixat mai de posar-se fites extraordinàries.

—Primer de tot, gràcies de part de molts lectors de VilaWeb per haver compartit aquesta aventura de l’Himalaia amb nosaltres. No deu haver estat fàcil de traduir això que heu viscut en paraules?

—Gens fàcil. Cada article ha estat un exercici molt interessant per a intentar d’acostar-se al màxim possible al que ha estat la nostra realitat, conscient que fer-ho del tot era impossible. Aquesta experiència ha estat completament diferent de tot allò què havia viscut fins ara, i potser per això és tan complicat de trobar les paraules adequades. De totes maneres, crec que he pogut oferir al lector un petit tast del que hem viscut, amb els alts i baixos de l’expedició, els moments de joia, els de tensió i les impressions i pensaments que em passaven pel cap durant l’aventura. Estic molt content d’haver-ho pogut compartir a VilaWeb i em sap greu si algú s’ha preocupat més del compte.

—Quants dies ha durat la travessa de tota la serralada més alta del món, d’est a oest?

—Ha durat noranta-nou dies, però hem de tenir en compte que per arribar al punt de sortida vam caminar nou dies i després d’assolir el punt final encara vam haver de caminar quatre dies més. Això vol dir que per a anar des del punt més oriental, al camp base de Kanchenjunga, fins al més occidental, a l’interior

No hem recorregut l'Himàlaia per plaure a ningú que no sigui a nosaltres mateixos

El moment més terrorífic va ser quan ens vam trobar amb una gran paret gairebé vertical i l'única escapatòria era escalar, sense cordes, ni arnès, ni experiència, i amb una motxilla de prop de 25 quilos a l'esquena

de Humla, vam necessitar vuitanta-sis dies. Són zones força aïllades, de manera que per a arribar a una carretera des d'on poder agafar algun tot terreny calen dies sencers.

—Era molt arriscat encarar aquest envit sense preparació física. La força de la ment, la voluntat és l'element més important?

—Sens dubte, el repte mental ha estat el més gran. No considero que el fet de no estar entrenats físicament ens hagi posat en cap situació de perill, senzillament durant les primeres jornades de travessa ens ho vam prendre amb més calma fins que ens vam acostumar al nou ritme i ens vam posar en forma. En canvi, quan hem tingut moments crítics els hem hagut de solucionar amb el cap fred. A més a més, el veritable desgast s'experimenta sobretot amb l'estat anímic. Crec que és això que fa que tanta gent abandoni el Gran Camí de l'Himàlaia. S'ha de ser adaptable, perquè després d'un temps tot sembla voler empènyer-te de les muntanyes, i cal tenir resiliència. Per sort, nosaltres som molt tossuts.

—El cos humà s'adapta a tot?

—No en tinc cap dubte. Jo no m'he considerat mai una persona especialment esportiva ni tenia gens d'experiència en alta muntanya ni alpinisme. Quatre mesos més tard, he completat una d'aquelles proeses que, des de casa, pot semblar limitada a professionals o a persones que s'han entrenat tota la vida. Aquesta ha estat per a mi la prova definitiva que cos i ment s'adapten i aprenen a gran velocitat. Ara em sento amb més energia i motivació que mai, perquè comprenc que no és massa tard per a fer res i que a la vida podem viure grans experiències ben diferents les unes de les altres. El futur és més emocionant que mai.

—Heu dit que no vau fer això per jugar a ser herois. Però per quina raó una persona pot córrer tant risc?

—Nosaltres no hem recorregut l'Himàlaia per plaure a ningú que no sigui a

nosaltres mateixos. D'ençà que vaig començar a viatjar, he agafat plaer a sorprendre'm a mi mateix. Seré capaç de travessar tot Europa fent només autostop? Podré comprar cavalls a Mongòlia i viatjar-hi sense saber hípica? O comprar-me una moto al Vietnam, si no n'he tingut mai? Durant aquests dinou mesos m'he anat posant desafiaments i intentant de superar-los. Ha estat molt gratificant veure que tot és més fàcil que no sembla. Amb aquesta aventura, la del Gran Camí de l'Himàlaia, tant jo com en Dani volíem veure què passava si apujàvem el llistó encara més. En el fons és un intent de descobrir els nostres límits. Encara que no haguéssim arribat fins al final, no ens ho hauríem pres com un fracàs perquè hauria volgut dir que havíem trobat aquestes fronteres. Hem acabat, sí, però també és cert que he vist els límits més a prop que mai.

—No m'estranya! Heu viscut moltes situacions límit!

—Un bon grapat! Per mi, el moment més terrorífic va ser quan ens vam trobar amb una gran paret gairebé vertical i l'única escapatòria era escalar, sense cordes, ni arnès, ni experiència, i amb una motxilla de prop de 25 quilos a l'esquena. En Dani va reconèixer que li tremolaven les cames, i jo quasi ploro d'impotència, perquè no em veia capaç de continuar escalant, i tornar enrere era una alternativa encara més perillosa. Més exemples de situacions límit han estat quan els dits de les mans van començar a tenir congelacions, o quan vam arribar a dalt del port de Tillman i hi havia tanta neu verge que era impossible de trobar un camí segur per sobre de les glaceres, esquivant esclatxes amagades sota la capa de neu, i amb el risc afegit de provocar una allau. És en moments com aquest que ens hem posat veritablement a prova. Quan passa això t'has de tranquil·litzar, intentar de ser racional i trobar la millor opció, perquè aquí un error es pot pagar molt car. Crec que aquesta ha estat la clau del nostre èxit. Hem pres les decisions

Hem pres les decisions correctes quan aquestes eren més necessàries

CEDIDA

correctes quan aquestes eren més necessàries.

—La congelació dels dits, però, no la vàreu poder evitar?

—En aquest cas, probablement l'experiència ens hauria ajudat. Si haguéssim sabut quin fred hi feia, no hauríem sortit tan aviat de la tenda. En comptes d'això, vam començar ben d'hora a caminar com havíem fet els altres dies, sense dificultats. Però Dolpo és una regió molt especial, tant per la virginitat com per les temperatures gèlides. Amb la tenda desmuntada, ja no hi havia marxa enrere: havíem de caminar i mantenir-nos en moviment. Amb el pas dels minuts les mans van anar perdent agilitat i sensibilitat, i a trenc d'alba era com si no tingués dits. Era la primera vegada que tenia congelacions. Per sort, va resultar ser un dia clar i el sol no va tardar a escalfar-nos. Llavors vam poder aturar-nos i dedicar-nos a restablir la circulació de la sang cap a les puntes dels dits. No van ser congelacions greus, ni de bon tros. En cap moment no vaig patir veritablement

perquè sabia que no havia d'esperar gaire temps a poder escalfar-los de nou. Així i tot, encara vaig haver d'esperar unes quantes setmanes fins a recuperar la normalitat als dits. Ara, la història hauria estat diferent si, per exemple, aquell dia hi hagués hagut una tempesta de neu.

—Parleu de la importància de 'identificar el risc'. Això no sempre es pot fer...

—És un exemple més de fins a quin punt és vital la fortalesa mental. S'ha de pensar amb claredat quan la situació es complica, però també s'ha d'estar concentrat per no trobar-te en una situació que no vols. Crec que quan em vaig ficar en una situació de risc enmig d'una glacera vaig tenir un excés de confiança i una manca d'experiència per avaluar degudament la situació. Novament, el cap ho és tot. No crec que repetís el mateix error.

—El glaç ha estat un gran obstacle?

—Ha estat, per a mi, el gran descobriment d'aquesta aventura. M'ha mostrat el seu costat més mortífer, quan

em vaig trobar envoltat de parets que tallaven com punyals en una glacera, però també m'ha descobert tot un nou món fascinant. He vist columnes primíssimes de glaç aguantant una pedra de tones, desprendiments de glaç a alta muntanya, o cascades glaçades amb formes impossibles, com canelobres de cristall d'un castell medieval. També he sentit el gel, amb el soroll que fan les glaceres en moure's, o amb explosions que sortien del fons d'un llac glaçat quan rebia el contacte del sol. És una bellesa única que m'ha captivat i que, de segur, em portarà novament a paisatges gèlids.

—Vàreu agafar el Dengue, però no us va fer desistir. Aquí ens sona com una malaltia terrible. Us en vàreu sortir bé?

—El Dengue pot ser una malaltia terrible, però normalment la primera vegada que s'agafa no és perillosa. A partir de la segona el risc sí que augmenta. Per a mi no va ser gaire més dur que una grip forta. Vaig tenir febre alta uns quants dies, pèrdua d'apetit i erupcions a la pell. Vaig estar hospitalitzat una setmana i en

tres o quatre dies ja érem a l'autobús, de camí cap a l'Himàlaia.

—**També vàreu tenir el mal d'altura?**

—Força. Més que no m'esperava. Hi ha persones que en tenen més i n'hi ha que quasi no ho noten. En alguns ports de més de cinc mil metres em va fer una mica la vida impossible, però al final l'experiència és un grau. El fet més important és conèixer-se el cos. Al final ja sabíem com fer-ho per aclimatar-nos bé i fins a quin punt podíem forçar-nos.

—**Com es fa l'aclimatació de la falta d'oxigen?**

—La clau és el lloc on dorms. Com que són moltes hores, és quan de veritat ho pots aprofitar per aclimatar el cos o per superar els símptomes per mala aclimatació. Per això és important que no hi hagi gaire diferència d'altitud entre una nit i una altra. Recomanen que no hi hagi mai més de cinc-cents metres de diferència, a partir dels 2.500. De totes maneres, al final cadascú s'acaba coneixent el cos i pot prendre les decisions adients. A més, arriba un moment, quan has estat molt de temps en cotes altes, que el cos ja s'ha ben aclimatat i pràcticament no t'has de preocupar més.

—**Després d'aquesta aventura teniu la sensació que la sort existeix o és de qui l'agafa quan passa?**

—La sort fa un paper importantíssim en expedicions com aquesta. Sense anar més lluny, fa un parell de setmanes van desaparèixer set persones en una allau a la zona de l'Annapurna, no gaire lluny d'on ens trobàvem. Va ser mala sort, els desapareguts no van poder fer-hi res. Per tant, si bé sóc partidari de pensar que qui somriu a la vida, la vida li somriu, em veig incapaç de dir que la sort és de qui l'agafa quan passa. Nosaltres hem tingut molta sort i, a més, hem sabut aprofitar-la.

—**Sabeu que un dels articles que ha despertat més interès és 'El remot possible de l'Himàlaia que viu congelat en el temps', que parla de Chharka Bot?**

CEDIDA

—Doncs no ho sabia, però m'alegra molt. Chharka Bot és un d'aquells llocs especials que fan que el món continuï essent tan meravellós. Abans de començar a viatjar, temia que el planeta ja no fos tan interessant. Pensava amb nostàlgia que devia haver estat explosiu viatjar en unes altres èpoques, quan no hi havia punts en comú entre cultures i tot representava un veritable xoc. Per sort, he vist que això encara es pot viure i que som una de les generacions més afortunades si ens agrada viatjar: és més barat que mai, és molt fàcil fer diners al mateix temps que es veu món i el 99% d'indrets continuen essent ben autèntics, més enllà dels llocs turístics. Per això, com a comunicador i viatger, estic molt content de poder fer conèixer racons salvatges i genuïns, en una era en què el periodisme de viatges s'entesta a posar el centre d'atenció en només l'1% avorrit del món. Vull que la gent que em llegeixi s'adoni, com em passa a mi, que hi ha molt món per 'descobrir',

esperant-nos lluny de la bombolla de confort de casa.

—**Expliqueu que mentre camineu el cap no deixa de pensar mai i que això ho fa tot més difícil. Què voleu dir?**

—Normalment, en el nostre dia a dia no tenim temps per a pensar en les coses a fons. Sempre estem entretinguts o ocupats. Però quan camines durant tant de temps, la cosa canvia. Són moltes hores en què estàs sol amb els teus pensaments. Durant les primeres setmanes és, de fet, una experiència molt positiva. T'ajuda a ordenar-te els calaixos de la ment, per entendre'ns. Al cap d'un temps, la situació canvia. Una ment no entrenada (per exemple, amb la meditació), dedica quasi tot el temps a pensar en moments del passat, o a planificar-imaginar-se el futur. Arriba un moment que els pensaments es repeteixen i ja no aporten res de nou, i això pot arribar a ser angoixant. També pot ser que el cap et faci pensar en coses

sobre les quals prefereixes no aprofundir. En general diria que és un exercici molt interessant. Torno de l'Himàlaia amb les idees més clares, les opinions més formades i amb un bon munt de projectes pel futur!

—Aquesta travessa l'heu feta amb en Dani. M'imagino que sereu amics eterns, que una experiència com aquesta deu unir molt, però també deu ser molt difícil. Com molt bé heu explicat, les situacions no són per a posar-se a discutir. Com la superàveu, la falta d'acord?

—La relació que tenim amb en Dani és única. Ens vam conèixer l'any passat a Mongòlia per comprar cavalls plegats i llançar-nos a l'aventura. Vam fer molt bon equip, de manera que vam decidir de repetir. Aquesta és tot just la segona vegada que ens trobem en tota la nostra vida. Ens complementem molt bé en aquesta mena de situacions. Jo no podria pensar en ningú més per fer aquesta aventura, ni ell tampoc. Ara, això no vol dir forçosament que, en situacions nor-

mals, poguéssim tenir aquesta relació, però és la millor connexió possible per a viure aventures plegats. Quan havíem de prendre una decisió, per exemple, tots dos exposàvem els nostres arguments, i intentàvem posar-nos d'acord, sense discutir. Mai no s'ha pres cap decisió unilateral. Encara que a vegades no hàgim aconseguit de posar-nos d'acord, un ha cedit perquè confia en l'altre. Jo sé en què és bo en Dani, i ell sap en què sóc bo jo.

—Què en penseu del turisme a l'Himàlaia? S'ha de potenciar o s'ha de restringir? Heu parlat de preus exorbitants per als turistes. Això és una política dissuasiva?

—Per al Nepal, el turisme és el sector més important per a desenvolupar-se, i els ha dut molts beneficis en poc temps. Ara, del meu punt de vista, no sap gestionar bé la indústria. No hi ha control. Els nepalesos posen preus fins a trenta vegades més cars per als estrangers que per als locals, els preus dels visats són

molt alts i continuen pujant, els permisos són una vergonya... Asseguren que els diners es destinen a millorar les infraestructures dels parcs naturals i les àrees de conservació, però d'això no se'n veu res, més enllà de les zones de l'Everest i l'Annapurna, les més populars. També diuen que una part va directament a les famílies locals. Però la sensació és que molts d'aquests diners es perden pel camí, sens dubte a les butxaques d'uns quants. La corrupció és un problema molt important, al Nepal. A més a més, en alguns llocs fins i tot hi ha dues entitats diferents cobrant per permisos per a entrar al mateix lloc. Tothom es vol beneficiar d'aquests ingressos tan fàcils. El veritable problema, però, no és l'estructura econòmica del país, que enriqueix només uns quants, sinó la pèrdua de valors de tot un poble. Els nepalesos havien estat considerats històricament unes persones molt hospitalàries. D'allò, ja no n'hi ha ni rastre. Hem viscut desenes d'experiències negatives que ens han fet sentir menyspreats i no benvinguts. No hem trobat respecte pel visitant, només n'hi ha si aquest està disposat a pagar les xifres desorbitades que demanen. No m'ha passat a cap altre lloc del món. És una pena.

—Hi ha hagut algun moment que heu pensat: que hi faig, aquí?

—N'hi ha hagut uns quants. Com més temps passava, més desgastats estàvem anímicament. La gent d'allà hi ha tingut un paper important. Ens esperàvem un poble molt hospitalari, perquè aquesta és la fama que té el Nepal. En comptes d'això, ens vam trobar gent que només ens veia com a caixers automàtics i no com a persones. Va ser una decepció, perquè esperàvem que el contacte amb les comunitats locals fos un dels plats forts de l'expedició, i també un desgast constant: cada dia era una batalla per a evitar que ens estafessin o ens mentissin per interessos propis. Ens vam sentir sols, no benvinguts, i ni l'un ni l'altre no estàvem acostumats a aquestes situacions. Personalment, és allò que més m'ha afectat l'estat anímic, i

recordar-ho encara ara m'entristeix. Això, sumat a la manca de comoditats, a una alimentació inadequada i a tots els reptes que ens anàvem trobant pel camí, ens va anar cremant. Per això crec que una de les qualitats més importants ha estat la resiliència: continuar avançant, continuar caminant. També s'ha de dir que, després de vuitanta dies amb males experiències amb la gent local, les últimes regions (Dolpo, Jumla, Mugu i Humla) ens van ajudar a acabar amb un bon regust.

—**Ha valgut la pena?**

—Ha valgut molt la pena. Molt. La quantitat de coses que hem après és, de fet, inquantificable. Som persones diferents i més conscients dels nostres límits. A més, tornem amb més energia i confiança que mai. Al mateix temps, m'ha ajudat a valorar més això que tinc a casa. I els qui hi tinc. No me'n penedeixo gens, però tampoc no hi tornaré. Amb un cop de travessar l'Himàlaia a peu, n'hi ha prou.

—**El moment més satisfactori o el que considereu més feliç?**

—Tinc la sensació que el moment que recordaré com a més feliç és quan vam superar el coll de Tashi Lapsta, de 5.755 metres. Internet, les persones dedicades al turisme, els llibres i, en definitiva, tota la informació que es podia trobar sobre aquest port ens deia que era impossible de fer sense cordes d'escalada i sense guia. Va caldre una persona, un altre excursionista que hi havia passat, per a animar-nos a provar-ho. Vam intentar-ho, i vam aconseguir-ho. Ens vam adonar que no sempre s'ha d'escoltar els altres, sobretot els qui aconsellen sense tenir cap experiència sobre això o allò. Superar aquell coll ens va servir per a continuar avançant per la ruta extrema del Gran Camí de l'Himàlaia, la que passa per les cotes més altes, i ens va donar el coratge per a modificar la nostra ruta i passar per unes altres zones que, en un principi, ens havien semblat massa perilloses. Va ser un punt d'inflexió i un gran èxit.

—**El paisatge que no oblidareu mai?**

—Tot i que és el lloc que rep més turistes del Nepal, el parc nacional del Sagarmatha, on hi ha l'Everest, té una bellesa única que no es troba enlloc més. La meua experiència allà, als llacs de Gokyo i al coll de Renjo La, la vaig descriure a l'article 'El racó més bonic del planeta'. La meua opinió 1.200 quilòmetres després continua essent la mateixa: no he estat a cap altre lloc tan espectacular.

—**Que heu après d'aquesta aventura?**

—Que no hi ha reptes massa grans. Només cal sortir de la bombolla de confort. A més, poques vegades el fracàs és un fracàs de veritat. Si hi ha hagut l'esforç d'intentar-ho, ja és motiu per a estar-ne orgullós.

—**Heu publicat a VilaWeb una guia del senderisme a l'Himàlaia. Els consells tècnics els heu deixats molt ben explicats, però si ara algú us diu que vol viure aquesta aventura, que li diríeu?**

—Que la millor manera d'explorar l'Himàlaia és amb la llibertat per immergir-te en la natura. Anar amb un guia o en un viatge organitzat és un error, sigui quin sigui el nivell de dificultat. Hi ha excursions per a tots els gustos.

—**Quina nova fita teniu ara?**

—La més immediata és aconseguir veritablement de relaxar-me després de tant de temps de no fer-ho. Probablement buscaré l'escalfor del sud-est asiàtic durant un temps per descansar, i després ja apareixeran noves aventures.

—**Ho heu enregistrat tot... Penseu fer-ne res, de tots els vídeos?**

—A més d'explicar les meues aventures per VilaWeb, també ho faig per a les meues xarxes socials. D'ençà que vaig marxar ho he enregistrat tot per al meu canal de YouTube. Per explicar aquesta experiència a l'Himàlaia, per això, tinc intenció de fer un documental que pugui acostar les experiències que hem tingut travessant el massís més alt del món.

La quantitat de coses que hem après és, de fet, inquantificable. Som persones diferents i més conscients dels nostres límits

Poques vegades el fracàs és un fracàs de veritat. Si hi ha hagut l'esforç d'intentar-ho, ja és motiu per a estar-ne orgullós

Sergi Unanue i Dani Benedicto són les persones més joves que han aconseguit de completar el Gran Camí de l'Himàlaia sense assistència. CEDIDA

Hem conquerit *el cel*

SERGI UNANUE

Cinquanta-sisè capítol de la sèrie 'La volta al món sense bitllet de tornada'. Sergi Unanue explica com ha aconseguit de completar el Gran Camí de l'Himàlaia

En aquest planeta nostre hi ha condicions i paisatges de tota mena. Els més extrems, com els deserts, els pols o els volcans que condueixen al centre de la Terra, semblen inaccessibles. Quan es parla d'altitud i muntanyes, l'Himàlaia és el massís que se'ns dibuixa a la ment. Aquest és el punt de l'escorça terrestre més pròxim a l'estratosfera, i un dels més difícils

de conquerir. Ací, també, és on es troba un dels reptes més extrems que s'ha inventat l'home: el Gran Camí de l'Himàlaia, la travessa de muntanya considerada més alta, més llarga i una de les més perilloses del món.

Després de noranta-nou dies i més de 1.700km trepitjant rutes salvatges, amb en Dani Benedicto hem aconseguit completar això que només un grapat de perso-

nes havia fet abans. Sense cap voluntat més enllà de la de cercar els propis límits i la d'afegir un nou repte de superació personal, vam començar aquesta aventura que, sense adonar-nos-en, ens ha fet també mereixedors d'un nou rècord. No solament som els primers catalans que ho fem, sinó que també ens hem convertit en els més joves del món a completar-ho sense assistència. És a dir, sense guies, ni portadors, ni agències turístiques darrere. Ho hem fet completament sols, de tardor a ple hivern, orientant-nos com podíem, comunicant-nos amb la gent

que pobla aquestes regions tan inhòspites i carregant a l'esquena els prop de 25kg que pesava cada motxilla.

L'empresa no ha estat fàcil. Hem patit congelacions, hem hagut d'escalar roques sense cordes de seguretat, hem esquivat per atzar allaus mortíferes i hem hagut de racionar menys d'un litre d'aigua per persona durant 25 hores a alta muntanya. Hem sofert amb el mal d'altitud, ens hem perdut en despenjaments de terra, hem obert camí en colls on la neu arribava per sobre el maluc i hem passat dies sencers sota les inclemències del temps.

El port de Maure Lagna, a 3.900 metres d'altitud, el punt que marca la divisió entre Dolpo i Jumla. CEDIDA

Però també hem vist com el paisatge i les cultures evolucionaven amb cada passa, hem observat com, dia rere dia, el nostre cos s'adaptava per superar aquest desafiament extraordinari, i hem gaudit de la satisfacció de veure com aconseguíem allò que ens proposàvem, per molt complicat que semblés.

Quan vam arribar al final del camí, a Humla, una de les zones més aïllades del món, no hi havia ni rastre de l'eufòria i l'emoció que esperava sentir de feia setmanes. En compte d'això, m'omplia un sentiment de realització i una profunda sensació de pau interior. No eren emocions temporals, efímeres, sinó que s'havien traduït com el resultat de l'èxit d'un projecte de llarg termini. Eren, pràcticament, estructurals, passaven a incorporar-se en el meu estat anímic de manera indefinida.

Partint de zero

Però si d'alguna cosa estic orgullós, o si hi ha res que crec que cal destacar, és que aquest desafiament gegantí que sembla només a l'abast d'atletes professionals s'ha fet sense cap mena d'experiència anterior en alta muntanya ni cap preparació física prèvia. Ha estat un curs intensiu de supervivència i senderisme que ens posava a prova dia rere dia, i una demostració increïble que el cos humà s'adapta a tot allò que li posin davant.

Ja ho vaig explicar just abans de llançar-nos a l'Himàlaia: ens preniem la travessa com l'entrenament que necessitàvem per completar-la. Els primers dies es van fer pesats i havíem de descansar cada hora, però l'últim dia, per exemple, vam fer 40km en menys de vuit hores. Encara que hi hagi hagut jornades més assequibles

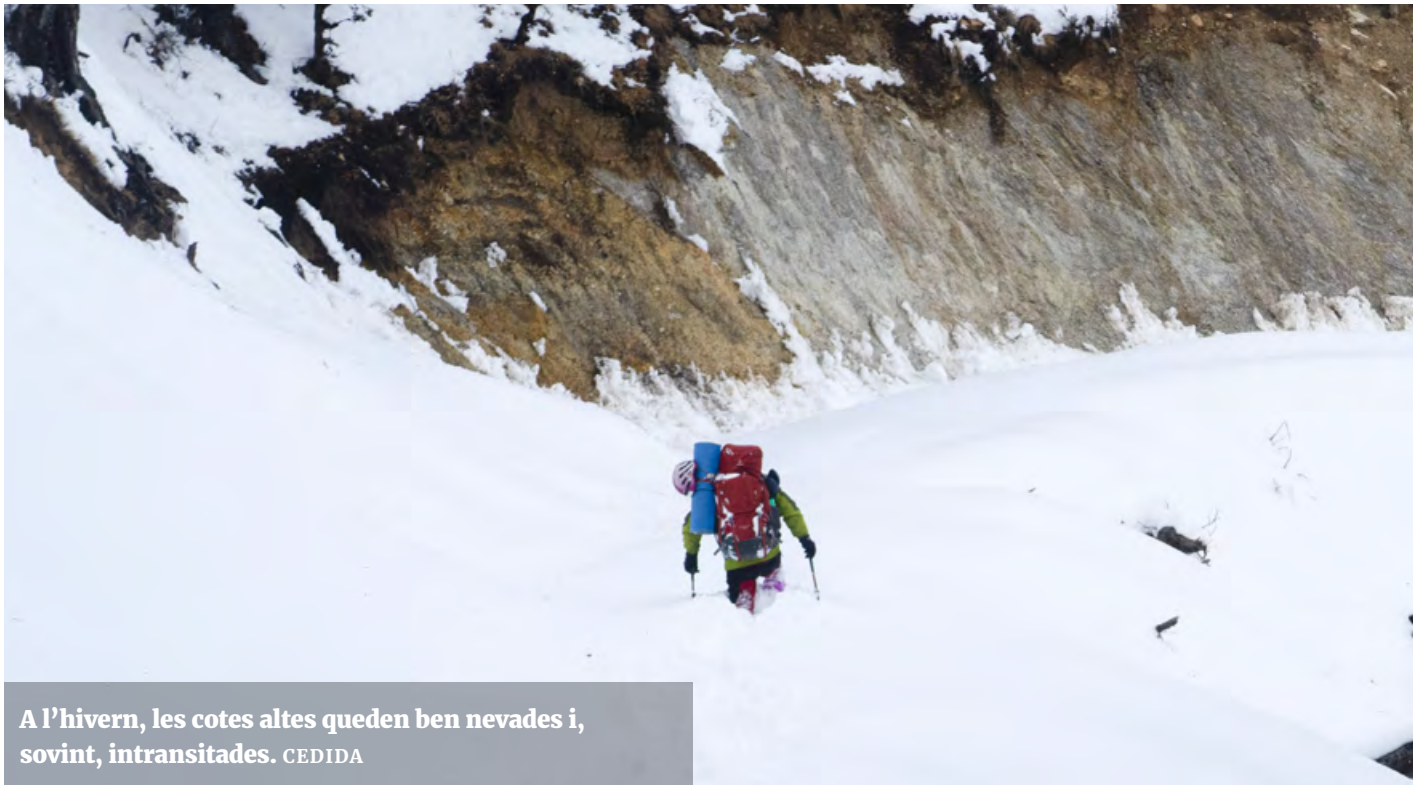
No totes les hores han estat un gaudi. Més que el físic, el veritable repte ha estat el mental

que unes altres, no n'hi ha hagut cap mancada d'exigència. Fins i tot, de l'exigència de passar-s'ho bé, que era el punt de partida d'aquesta aventura.

De tota manera, no ens enganyarem. No totes les hores han estat un gaudi. Més que el físic, el veritable repte ha estat el mental. El cervell, com la resta del cos, es pot entrenar i s'ha d'entrenar. Sense anar més lluny, el fet d'haver estat més d'un any i mig viatjant,

trobant-me en situacions imprevisibles o de tensió, i prescindint de comoditats com dormir en un llit o tenir sempre disponible una dutxa amb aigua calenta, sens dubte han servit de preparació per a suportar millor les condicions extremes d'aquesta expedició. Caminar durant dies completament moll, despertar-se en una tenda de campanya amb la roba literalment congelada o els encontres amb els nepalesos, més aviat un poble poc hospitalari i que tendeix a veure els visitants com a diners i no com a persones, són coses que poden arribar a desgastar molt l'ànim.

També hi ha situacions per a les quals no estàvem preparats: mirar-se al cap d'unes setmanes en un mirall i no reconèixer qui hi ha a l'altre costat del reflex, caminar desenes de dies seguits

A l'hivern, les cotes altes queden ben nevades i, sovint, intransitades. CEDIDA

perseguint un objectiu que sembla inabastable i, fins i tot, trobar-se acorralat pels propis pensaments. Tantes hores caminant en solitud són una bona manera de posar el cap en ordre, però després de més d'un mes amb un mateix, la ment continua donant voltes sobre qüestions que, teòricament, ja eren ben desades en calaixos. Les nicieses més absurdes es poden acabar transformant en tota una penitència.

La bellesa com a norma

Entre el punt més alt de l'expedició, el port de Tashi Lapsta, a 5.755 metres d'altitud, i el més baix, una vall a la vora del Makalu, a 388 metres, hi havia només 70km en línia recta. Això demostra la varietat de paisatges que es pot trobar a l'Himàlaia, on el concepte 'planer' no existeix. En total, les nostres cames van acumular gairebé 175.000

Som conscients que ni les millors paraules poden transmetre la realitat d'això que hem viscut, però aquesta ha estat una experiència que hem volgut compartir amb tot aquell qui ens ha volgut escoltar

metres de desnivell. Això és pujar del nivell del mar fins al cim de l'Everest i baixar-ne vint vegades.

Hem travessat jungles asfixiants, caminat per deserts àrids, escalat per glaceres perilloses, hem respirat les fragàncies dels boscos de pins i posat els peus en fang, sorra fina, rius glaçats, terrasses d'arròs, roques i gel. Desenes d'escenaris completament diferents que tenien com a denominador comú la bellesa salvatge, desfermada, inexpugnable. Des de l'incomparable espectacle de l'Everest i els llacs de Gokyo fins als turons de pedra rogenca de Mustang. Des de les postes de sol sobre un mar de núvols fins a les nits acompanyats només per les estrelles.

Som conscients que ni les millors paraules poden transmetre la realitat d'això que hem viscut, però aquesta

ha estat una experiència que hem volgut compartir amb tot aquell qui ens ha volgut escoltar. I volem continuar compartint-la. No solament per fer accessible aventures com la del Gran Camí de l'Himàlaia, sinó també amb l'objectiu de donar una empenta necessària. Si dos nois sense experiència han aconseguit travessar l'Himàlaia a peu sense assistència, quantes coses ens privem de fer per por o pura desconeixença?

Més de tres mesos després, ens emportem a la motxilla una proesa que difícilment oblidarem. Pel camí, hem trencat algun rècord que ni coneixíem ni esperàvem. Però més enllà de títols i etiquetes, aquesta és una experiència ben nostra que res ni ningú ja no ens podrà abassegar. Oh, i tant, que l'hem conquerit. El cel ens pertany.

NÚRIA CADENES

‘El que va passar amb en Guillem Agulló va ser una autèntica pel·lícula de terror, amb una maquinària que trinxava persones’

Entrevista a l'escriptora, que publica 'Guillem', una novel·la sobre l'assassinat de Guillem Agulló i tot l'intent posterior de falsificar la realitat

ALBERT SALAMÉ

ASSUMPCIÓ MARESMA

Núria Cadenes, escriptora, llibretera i periodista a VilaWeb, acaba de publicar *Guillem* (Amsterdam), una novel·la sobre l'assassinat de Guillem Agulló i tot l'intent posterior de falsificar la realitat sense escrúpols. Amb fets reals, i una escriptura de precisió, introdueix als lectors dins la trama de terror que va viure València durant aquells anys. Assassinats, persecucions al carrer, assetjaments, pallisses... Com diu ella, tot sembla irreal de tan bèstia que va ser. Tot amb una impunitat total per als agressors i una indefensió total per part de les víctimes. Un clima de terror, normalitzat per l'estat espanyol i les seves xarxes de poder, que incloïen dels jutges a la premsa. I que va ser tolerat per una classe política que no havia de fer-ho. Parlem dels anys noranta, no del franquisme.

El primer mur de contenció d'aquest desbordament feixista, totalment salvatge, el van començar a construir els pares de Guillem Agulló ja al primer minut. El seu dolor no els va fer minvar mai la fermesa ni la dignitat. Això encara va molestar més i els feixistes van acarnissar-se amb ells. I encara ara. Però el seu gest digne va calar a la generació més jove, que és coneguda per 'generació Guillem Agulló' o 'generació Obrint pas'. I tots junts van descobrir que no estaven sols i van plantar cara. Núria Cadenes, en aquesta entrevista, penetra al fons d'aquestes entranyes, que un dia també la van voler engolir a ella.

—Per què creieu que s'havia de fer aquesta novel·la sobre Guillem Agulló?

—És tan salvatge el que va passar que, quan revisava la documentació, fins i tot a mi, que vaig anar al judici, em costava de creure que fos real. Per això crec que s'ha de tornar a explicar. Hi ha molta gent que gràcies a aquesta feina col·lectiva que s'ha fet sap que en Guillem el va assassinar l'any 1993 a Montanejos un grup nazi. Però no se sap què va passar després. No se sap prou de la campanya

Al País Valencià dels anys noranta hi havia moltes complicitats, molts silencis, moltes aquiescències i moltes permissivitats

‘El cabinista’, de Las Provincias, era el lloc des del qual s’assenyalava amb noms i cognoms a qui s’havia d’anar a colpejar, tirar pedres o el que fos

que hi va haver per a intentar presentar el mort com el violent i els assassins com si no ho fossin; de tot el que van fer els jutges; de què va fer la Guàrdia Civil; de què va fer la premsa. En aquest llibre he intentat condensar-ho perquè cadascú en pugui treure conclusions pròpies. Cal, perquè si no ens n’oblidarem i no ens en podem permetre el luxe.

—Després de llegir el llibre tinc la sensació que va ser un assassinat gairebé coral...

—Jo tinc un partit pres com a persona, però quan he escrit ho he fet perquè cadascú en tregui les seves conclusions. Em molesta amb tot, i en aquest llibre especialment, dirigir l’opinió de qui llegeix. Em molesta dir ‘aquest és dolent’. Llegeix i ja decidiràs, jo no t’ho diré. En aquest llibre he anat explicant, això he fet. Passa que al País Valencià dels anys noranta hi havia moltes complicitats, molts silencis, moltes aquiescències i moltes permissivitats. I, sobretot, moltes impunitats, que al capdavant és de què parla aquest llibre...

—Podeu explicar alguns dels fets que van passar després de l’assassinat?

—De la nit que assassinaren en Guillem hi ha detalls significatius. Un és que els assassins la passen tranquils a les seves tendes, mentre retenen les criatures amigues d’en Guillem tota la nit. Això en el llibre ho explico posant trossos de les seves declaracions a l’interrogatori que els van fer. Assassinaren en Guillem a la nit i l’endemà al matí aquells nanos que anaven amb ell són allà incomunicats, en un interrogatori en què s’assabenten que han matat el seu amic. Són coses que, per més que les saps, quan les llegeixes al sumari ho has de fer tres vegades per entendre-les, perquè no t’entra al cap que puguin passar.

—...

—Un altre fet és, per exemple, que quan els autocars tornaven del judici, els detenien a l’entrada de València i s’enduien els nanos per vexar-los i intimidar-los. Fins i tot els posaven punxes al mig de

la carretera. Suma aquesta intimidació amb l’intent de presentar-los com els perillosos i el resultat és bèstia.

—També toqueu el paper de la premsa, en especial del diari Las Provincias.

—Las Provincias són un cas d’estudi. Quan em documentava se’m feia insuportable de llegir determinats escrits i pensar que algú els havia fet. Sempre hi ha una mà que els escriu, sempre...

—Retrateu la que era la secció ‘El cabinista’ d’aquest diari. Potser ara molta gent ni la recorda ni l’ha vista mai.

—‘El cabinista’ era l’espai de Las Provincias que suposadament era ‘la veu del poble’. Evidentment era supermanipulat i escrit des de dins. Era el lloc des del qual s’assenyalava amb noms i cognoms a qui s’havia d’anar a colpejar, tirar pedres o el que fos. Literalment era així. Fos què fos. Això passava a València com si fos normal. Ara llegeixes aquestes coses tan bèsties i dius ‘això no és normal’, però aleshores ho donàvem per inevitable, i no ho és. Això que feien en aquest diari és una ignomínia. I ho feien en la secció de ‘El cabinista’, però també amb articles que eren suposadament notícies, alguns anaven signats i en alguns altres hi posaven ‘redacció’. Aquests articles suposadament periodístics, d’informació de tot el seguiment del judici, són una vergonya sideral. Feien coses intolerables. No és que presentessin la informació d’una manera o d’una altra. És que s’inventaven les situacions. Es van inventar que els amics d’en Guillem duïen una navalla que no va sortir mai enlloc, perquè no era cert.

—També mostreu el llenguatge que feia servir el diari. Fins i tot en feu un judici.

—Repetien sintagmes. Sempre que parlaven d’en Guillem era *el skin violento*. Sempre. Quan parlaven dels assassins, en canvi, eren *los jóvenes*. Sempre. No hi havia res d’innocent en el llenguatge. No pararies de comparar-lo. De l’assassí deien: ‘Es va autoinculpar però no ho va fer.’ I quan ho llegeixes dius ‘home, ja n’hi ha prou’.

—I un dels llocs on més es va escenificar la impunitat va ser el judici.

—Jo he anat a l'Audiència nacional com a jutjada i sé què és, però en el judici d'en Guillem Agulló jo em vaig sentir pitjor que no en el meu judici. És la cosa més insuportable que he vist. Una autèntica pel·lícula de terror, amb una maquinària que trinxava persones, ignorant la vida real i creant molt de dolor. Feien molt de mal. En Guillem el van matar i en aquell judici va arribar a un punt que semblava que el jutjaven a ell, que era mort, en comptes dels nazis que l'havien assassinat. Als assassins els llevaven tota responsabilitat i tota vinculació política, dient que no eren nazis. Llavors ja se sabia que ho eren; després encara es va saber més.

—Hi ha un moment que diu: 'A València les hòsties volaven com si fossin part del decorat.'

—Repasant la premsa de l'època surten contínuament pallisses a gent pel carrer sense cap motiu. Tot el que surt és veritat. Això d'entrar en un bar a destrossar-ho tot, de trencar braços... Tot això passava i formava part del paisatge. A València la gent vivia així, no es tornava a casa sol, si s'anava a un bar se'n sortia en grup, sempre amb un esprai d'autodefensa com qui agafa les claus de casa. Formava part de la rutina, però era molt bèstia perquè era unidireccional, sempre reben els mateixos. I sempre als que colpegen no els passa mai res.

—En Guillem no és l'únic assassinat. El desembre del 1993 també van matar David Àngel Ribalta, conegut per Davide.

—El cas de l'assassinat de Davide entra en aquest context de violència contra una part de la població i d'encobriment i assenyament per part de determinats estaments de l'estat. En el cas de l'assassinat de Davide, Las Provincias el van assenyalar. Posaven una foto d'ell amb mocador i sense mocador i deien 'el trobareu a tal manifestació, el trobareu a tal concentració, el trobareu a tal lloc...' I també ho feien en una

ALBERT SALAMÉ

mena de *fanzins* dels grupuscles nazis, violents i espanyolistes. Allà hi sortia una altra vegada l'amenaça de 'Davide, ets el nostre objectiu'. Hi havia pintades de 'Davide, tu seràs el pròxim', en sortien moltes. A la novel·la també hi faig sortir una altra pintada amb què amenacen de mort un altre estudiant, li diuen: 'Marc tu seràs el pròxim.' Tot això és veritat. I passa després d'haver assassinat en Guillem Agulló. Són amenaces reals i no passava res perquè eren uns altres que rebien. Això s'ha d'explicar. Nosaltres hem d'evitar tant com puguem que un clima així pugui tornar a passar.

—L'actitud de resistència de la família d'en Guillem és el primer mur de contenció contra aquesta violència impune? És per això que s'hi acarnissen tant?

—Ells no van callar en cap moment, ja del començament. Hi ha enregistres imatges dels pares a la primera

conferència de premsa després de l'assassinat. La mare, en aquell moment, ja diu això: 'Nosaltres tenim un fill mort que viurà per sempre, però ells, desgraciadament sense saber-ho, fa vint-i-dos anys engendraren i donaren vida a la mort.' Aquesta dona és tan impressionant!

—Vós també impressioneu perquè, tant de dolor que teniu a flor de pell i, en canvi, feu un llibre contingut, amb un munt d'informació, però sense ni un bri de sentimentalisme.

—És tan fort això que passa, tan visceral, que he volgut explicar-ho amb la mínima estridència possible. Crec que així es pot transmetre encara més aquesta tensió. Intento que sigui insuportable per a qui ho llegeix.

—Els punts us serveixen per a crear tensió?

—Els punts per a mi són pauses. Els lle-

geixo en veu alta perquè la lectura tingui un ritme determinat. M'agradaria que algunes coses les llegissin a poc a poc. I si després d'alguns fets que s'expliquen pots fer una pausa, fes-la. Digereix-los una mica, prepara't per al següent. Que no s'acaba. Vés a poc a poc, perquè una de les intencions és que la història no passi així i com així, que romanguí dins les persones que ho llegeixin, perquè comparteixin una mica aquesta indignació, perquè cadascú hi trobi la seva i així sigui més difícil d'oblidar. Jo vull que quedi, que el lector o lectora s'ho faci seu. Que senti la seva ràbia o la seva indignació...

—Ara que anomeu la ràbia, què és la ràbia seca, de la que parlem al llibre?

—La ràbia sense esgarips. És el contrari de la imatge italiana de dones de negre cridant. Aquesta ràbia és molt pitjor. És el silenci que es va fer a la plaça de bous quan van sortir els pares d'en Guillem. Això és més potent i inoblidable que un crit, i en aquest cas he intentat això.

—Com que no podem explicar-ho tot, ja llegiran el llibre. Voldríeu remarcar res més?

—Hi ha una altra cosa que surt poc, pel meu gust, que és la reacció de la gent. Hi ha amics també seus i gent que va batallar allà perquè no s'oblidés i van fer les preguntes que calia...

—Quines?

—Per què no van detenir ningú? D'on van sortir els advocats que tenien els assassins i costaven tants diners? Hi va haver gent que, de mica en mica, van fer aquestes preguntes a contracorrent. I això es va anar escampant i es va trencar la barrera de silenci que havien creat. Pretenien d'arxivar el cas d'assassinat com si en fos un més i això no es va permetre. I cada vegada hi havia més gent, molta gent jove que es va revoltar contra aquest silenci imposant. I això va ser impressionant. Primer va ser en aquesta ciutat, a València, però després a tot el País Valencià i també al conjunt del país. La gent jove es va posar les carotes blanques i va dir 'jo també sóc Guillem

Agulló'. Impressionava i no hi havia manera d'aturar-ho. Van sortir els nanos de l'institut, la generació que se n'ha dit Guillem Agulló o Obrint Pas també.

—I no van guanyar.

—Els assassins no van guanyar. El van matar i el dolor és a dins. Hi és punyent, concret i terrible, però no va guanyar. Volien atemorir tothom i que es fes el silenci, però no van guanyar. Volien que les idees que defensava en Guillem quedessin soterrades i no solament no ho han aconseguit, sinó que hi va haver una resposta impressionant i valenta. Va ser tot un revulsiu emocional, preciós i inoblidable. Hi ha la cançó 'No estàs sol', d'Obrint Pas, que d'entrada no l'havien feta per al Guillem Agulló, però els fets, la mateixa gent que la sentia i el grup després l'han convertida en una de les cançons que simbolitzen aquesta ràbia, aquest moviment i també l'esperança. Aquest 'No estàs sol, no tinguís por' va ser un himne d'aquesta generació, de trobar-se junts en el mateix camí i perdre la por. Era molt difícil de fer i ho van fer aquests nanos i és bonic de constatar-ho.

—Mirant les dates, parlem del 1993. Ja havíeu sortit de la presó?

—Quan el van assassinar encara hi estava... En vaig sortir definitivament el 1994. Durant el judici n'acabava de sortir. Jo crec que per això els meus pares i els pares d'en Guillem es van trobar. Es van fer costat mútuament, s'entenien i han continuat l'amistat d'aleshores ençà.

—Els vostres pares també van lluitar molt per a vos...

—La família, de vegades, ho pateix més que no explica. En aquest cas també volia homenatjar els pares d'en Guillem, que han patit molt, i d'alguna manera també els meus. Perquè en el moment que és més complicat ni acoten el cap ni s'aturen. I gràcies a aquestes actituds el cas d'en Guillem cada vegada és més conegut i més casos han sortit més a la llum, sense les tenebres que hi pretenien posar.

ALBERT SALAMÉ

—Escriure és derrotar-los?

—Hi ha un aforisme de Fuster que m'agrada molt que diu: 'Escriure és tot això que tots vostès diuen i, a més a més, una forma de venjança.' D'aquest aforisme en faig divisa. És l'eina que tinc, no en tinc d'altra, això intento fer bé.

—Quan sou molt jove us volen silenciar amb la presó. Però mai no agafeu el camí d'una literatura més directament militant...

—Les obvietats en la literatura em molesten. Quan fas un llibre no és igual que quan fas un míting o un piulet en què has de ser enginyós. En la literatura prefereixo que la gent tregui les seves conclusions, i quan llegeixo prefereixo que no m'ho expliquin tot, que em deixin pensar. Quan escric intento fer igual. Intento fer-ho més polit, més condensat, i en aquest cas especialment era complicat.

—La presó us va influir per decidir de ser escriptora

—No, en aquest sentit no.... Jo volia ser escriptora abans d'entrar a la presó. Ells no determinen res. Hi ha coses que formen part de la vida i tot el que vius, sents i llegeixes va formant part de tu. Jo no sóc igual ni escric igual que quan tenia trenta anys o quinze perquè anem fent-nos a trossos. El fet d'haver estat a la presó, les coses que hi vaig viure o hi vaig veure també formen part de mi i de vegades surten als llibres. Ara pensava en *Secundaris*, en què hi ha unes escenes de Wad Ras i sí que vaig pouar de què hi havia viscut. Sensacions que tens d'aquells ferros, d'aquelles portes i sorolls, d'aquell no haver-hi mai silenci, que és una cosa que costa d'oblidar. No hi penso sempre, sinó que quan has de pouar d'alguna banda per escriure pots pouar d'aquí. Ara, el fet d'haver estat a la presó no determina ni què escrius, ni el com, ni res.

—Quan vàreu començar?

—Jo sóc escriptora de sempre, des que sé escriure. Jo escrivia contes de petita.

A l'escola Heura vam fer un llibre molt bonic on hi havia contes de tothom, els llegíem, els votàvem. Em recordo que el conte que vaig publicar es deia 'Els gossets de la Laica', que era una gossa que teníem a casa. Sempre em recordo llegint i escrivint.

—I quins són els vostres escriptors preferits o de referència?

—Rodoreda per sobre de totes les coses, molt i molt... He anat al santuari, a la tomba he fet totes les coses que s'han de fer. [Riu.] M'agrada per molts motius. Com escriu, per les actituds que té. Cadascuna escriu diferent... Tant de bo pogués fer algunes coses que fa ella. Hi ha molts escriptors de novel·la negra social que també m'agraden molt. Per exemple Jim Thompson, que té novel·les en què les coses que explica van passant i no arriba a cap conclusió i no pretén res, però et deixa penjada. Aquest estil m'agrada molt. Alhora tot és molt heterogeni. Sempre t'influeix també la darrera lectura, ara he llegit *Claus i Lucas*, d'Agota Kristof, de qui havia llegit alguns altres llibres. Aquest *Claus i Lucas* és brutal...

—Llegiu molt?

—No puc suportar no llegir. No dur un llibre a la bossa és pitjor que no dur el mòbil. I després potser no el puc obrir, però em fa falta.... M'agrada també per ordenar-me el pensament i més ara que vivim en aquest moment tant de passar pantalles de pressa. Si només llegeixes fragments de coses o només piulets, no has raonat realment. Llegir frases llargues, recordar què has llegit, t'ajuda a estructurar el pensament. I això m'agrada de la lectura.

—I ara què llegiu?

—Llegeixo la *Iliada*, que no l'havia llegida encara i que han tret una nova edició. La llegeixo en veu alta.

—Llegiu en veu alta?

—Algunes... les que són en vers. És meravellós, li trobes el ritme... Quan ho llegeixes té sentit. ■

El fet d'haver estat a la presó no determina ni què escrius, ni el com, ni res

Llegir frases llargues, recordar què has llegit, t'ajuda a estructurar el pensament

Vista de la zona d'alto el foc des de la redacció de Politis. Al davant es veu un vehicle dels Cascs Blaus i al fons les restes d'allò que va ser un cotxe de luxe. vw

Xipre: Cascs Blaus de l'ONU dins la Unió Europea

Món Reportatge de Vicent Partal sobre la divisió de l'illa de Xipre, on set exèrcits diferents es miren cara a cara

VICENT PARTAL

L'avió arriba ja entrada la nit a l'aeroport de Làrnaca. La capital de Xipre, Nicòsia, no té aeroport d'ençà de la guerra, el 1974. Entre les dues ciutats hi ha quaranta minuts de cotxe, circulant per l'esquerra, a la manera britànica. Al cap de poc d'haver entrat a l'autopista, distingesc al fons, sobre el qual endevine que deu ser per força una muntanya, una enorme bandera turca feta de llums que es destaquen poderosament a

la nit. Impossible de no veure la mitja lluna. 'Orgullosos de ser turcs', diu un text també il·luminat al costat. Recorde banderes com aquestes, iguals del tot, al Kurdistan, a les muntanyes davant de Van, pensades per a marcar el territori i advertir, allà els kurds i ací els xipriotes grecs, que Turquia vol ser un poder influent i no admet discussions sobre la seua ambició. Però en aquest cas, i en aquest país, la gran bandera il·luminada és sobretot la manera de dibuixar una de les fronteres més sorprenents, si no la més sorprenent, de tota la Unió

La gran bandera il·luminada és sobretot la manera de dibuixar una de les fronteres més sorprenents, si no la més sorprenent, de tota la Unió Europea

Europea: la que separa l'estat de Xipre de la República Turca del Nord de Xipre, un estat proclamat el 1983 i només reconegut per Turquia, però que, paradoxalment, forma part de la Unió Europea encara que les normes europees no s'hi apliquen.

La frontera entre les dues entitats talla l'illa en dues parts, al sud els grecs i al nord els turcs. En alguns indrets, l'anomenada 'zona de seguretat' que les separa arriba a vuit quilòmetres d'amplada, en uns altres pocs metres encara no. La seu de Politis, el diari progressista princi-

El Palau Ledra, seu del comandament central dels Cascs Blaus a Nicòsia. vw

pal del país és precisament a uns quants metres de la que encara avui es coneix a tot arreu per 'la línia verda'. Una línia que va crear l'ONU l'any 1964 i que es va ampliar deu anys després, en resposta a la invasió turca i la partició de fet de l'illa.

Parle amb el director del diari sobre les conseqüències de la divisió del país en dos, en una redacció i un despatx sorprenentment atapeïts d'obres d'art. Em demana que l'acompanye a la planta alta. Allà hi ha un petit menjador on els executius del diari poden dinar amb personalitats que el visiten i una terrassa. N'obre la porta i trobe que som just sobre la línia verda, patrullada pels únics Cascs Blaus de l'ONU que hi ha en territori de la Unió Europea. A sota s'obre un espai ample, com una mena de plaça, i m'assenyala un munt de ferralla verda a l'ex-

trem nord-oest. És un cotxe Aston Martin, diu. M'explica que el propietari es va veure atrapat en els primers intercanvis de trets i el va abandonar pensant que ja tornaria a buscar-lo més tard. D'això ja fa més de quaranta anys, el propietari del cotxe s'ha mort i la ferralla abandonada a la intempèrie cada vegada és més difícil de reconèixer. Els soldats de l'ONU prou feina tenen de patrullar cada dia la línia per evitar incidents per a posar-se a retirar també les restes de la vida quotidiana que va es va glaçar en aquesta ciutat, com a Berlín, el dia que va nàixer el mur.

El contingent de les Nacions Unides és format per un miler de soldats, bàsicament de l'Argentina, el Regne Unit i Eslovàquia, encara que en total n'hi ha de dinou països diferents. De fet, aquesta és l'operació més antiga de manteniment de la pau

a càrrec de l'ONU. El quarter general de les tropes és precisament al vell aeroport, però el del sector central és en un antic hotel, el Palau Ledra, que va ser escenari dels pitjors enfrontaments durant la guerra i que finalment va acabar en la zona neutral.

Per arribar-hi cal passar la frontera de Xipre i entrar a la terra de ningú. Sorprenentment, a davant mateix de l'entrada de l'hotel hi ha una mena de restaurant molt modern i una casa, molt ben equipada, que permet reunions i trobades de les dues comunitats en territori neutral. Em reben dues capitanes britàniques que m'expliquen que la situació, de fet, ara és molt més tranquil·la que no pas fa uns quants anys i que per això els Cascs Blaus patrullen desarmats. 'Però nosaltres cada vegada que eixim a recórrer la línia estem alerta perquè la situació podria tor-

nar a esclatar en qualsevol moment.' M'expliquen que a l'illa, que només té nou mil quilòmetres quadrats (més o menys el doble que Catalunya Nord), hi ha set exèrcits diferents, 'posant al mateix sac els argentins, nosaltres i els eslovacs com a forces sota comandament de l'ONU, que, si no, parlàriem de nou exèrcits diferents'. Una exuberància armada que deu tenir poques comparacions al món.

La marca de separació, que oficialment encara es diu d'alto el foc i travessa la capital, la patrullen concretament els Cascs Blaus britànics. En rotacions de diversos regiments, de sis mesos cadascuna. Precisament el contingent actual és el primer que ha deixat l'hotel, molt complicat de mantenir en condicions, i s'ha instal·lat en uns barracons als afores. El canvi no és apreciat per tothom. Mentre recorrem el desballestat edi-

Quan Xipre va proclamar la independència del Regne Unit l'any 1960, la nova constitució va assenyalar Grècia i Turquia com a 'estats protectors' de les comunitats respectives i per això va permetre l'establiment de dos contingents militars

fici que va ser el Palau Ledra, un soldat es queixa que en els nous barracons fa fred. Malgrat el bon temps que fa a Xipre, diu. Al darrere de l'hotel hi ha la que temps ha va ser la piscina més famosa del país, centre de grans sopars i magnífiques reunions socials. Té aigua però és coberta per una lona. Just al darrere és visible una bandera turca a la primera casa; allà s'acaba la línia de demarcació. Pregunte a les capitanes si la fan servir ni que siga a l'estiu i fan una mirada com de pena dient que no. Que és massa a prop de la teòrica línia del front i no seria convenient ni segur. 'Nosaltres no som ací de vacances', em diu una que després m'explicarà que ella sí que ha vingut de vacances a Xipre algunes vegades quan no està de servei. 'Aquest és un país fantàstic', afirma, i quan li pregunta a quin dels dos costats ha estat de vacan-

ces somriu i diu que millor no explicar-lo. 'Hem de ser neutrals fins i tot amb això.'

La funció dels Cascs Blaus, en totes les operacions que mantenen al món, és d'interposició. La seua tasca no és combatent i es limiten a protegir la població civil i a evitar que els diversos exèrcits de l'illa es troben cara a cara. I interposició vol dir exactament això: posar-se al mig, corrent si cal el perill que els trets els maten a ells. Són, possiblement, el més noble dels exèrcits que hi ha al món, i a Xipre, d'ençà que s'hi van establir, ja n'han mort 183.

Set exèrcits en un país de la Unió Europea

Però a l'illa els cascs blaus són el setè exèrcit. La llista d'hommes armats que hi ha a Xipre fa impressió. Hi ha en primer lloc l'exèrcit oficial de la República de Xipre, l'anomenada Guàrdia Nacional, que té

uns tretze mil soldats. Però la República Turca del Nord de Xipre també té el seu exèrcit, conegut per Comandament de les Forces de Seguretat de la TRNC, sigles en anglès àmpliament fetes servir sobretot al sud, on sempre procuren evitar les paraules 'república' i 'turca' en la mateixa frase. Té nou mil soldats.

Quan Xipre va proclamar la independència del Regne Unit l'any 1960, la nova constitució va assenyalar Grècia i Turquia com a 'estats protectors' de les comunitats respectives i per això va permetre l'establiment de dos contingents militars, d'un miler de soldats per a cada estat, que tindrien la missió d'assegurar la neutralitat del nou estat xipriota respecte de les dues comunitats que el formaven (juntament amb les minories maronita, armenia i llatina, reconegudes també constitucionalment i

que tenen un diputat que les representa al parlament).

Aquests contingents dels exèrcits grec i turc avui no els discuteix ningú i ja s'enfilen a cinc, comptant els Cascs Blaus, els exèrcits amb presència al territori. Però hi falten encara les forces invasores turques i l'exèrcit britànic. En total, les forces turques són uns 20.000 soldats, comptant el contingent reconegut i la força invasora, mentre que l'exèrcit grec, que rep el nom de Força Hel·lènica de Xipre, té uns mil soldats. Els britànics, per la seua banda en són 3.500. Amb la qual cosa, entre tots els exèrcits hi ha gairebé cinquanta mil soldats en un país amb una població que supera de poc el milió d'habitants. Una ràtio insòlita

Els xipriotes, amb tot, distingeixen clarament entre les tropes turques arribades en funció del mandat constitucional posterior a la indepen-

El problema ha arribat aquest cap de setmana arran del Brexit. Quan el Regne Unit ha deixat de ser part de la Unió Europea ha calgut organitzar el control de productes d'una altra manera

dència i les que van arribar arran la invasió del 1974. La guerra va començar quan la Junta Militar que governava Grècia va ordenar la destitució de l'arquebisbe Makarios, que n'era el president, i la substitució per de partidari de la unitat amb Grècia. El cop d'estat el va donar l'exèrcit xipriota, i en resposta i assegurant que ho feien amb la intenció de salvar la població turco-xipriota, l'exèrcit turc va envair l'illa i, en dues etapes diferents, la segona ja després de la caiguda de la dictadura grega, va aconseguir el control del 37% de l'illa, l'actual República Turca del Nord de Xipre.

I dos territoris de sobirania britànica

El setè exèrcit és el britànic, cosa que aquesta setmana precisament, arran del Brexit, ha creat nous problemes. En les negociacions d'independència entre el Regne Unit i Xipre els britànics van imposar el manteniment de la sobirania sobre dues grans bases militars: Akrotiri i Dekélia.

La situació geopolítica de Xipre era pels britànics el gran actiu de la colònia i amb això es van assegurar de continuar gaudint-ne. A la vora mateix de Síria, el Líban i Israel, amb els seus aeroports es pot controlar tot Llevant fins a l'Afganistan

i bona part de l'Àfrica. Per això les instal·lacions britàniques principals encara són d'escolta i espionatge i l'aeroport militar d'Akrotiri. Les dues bases britàniques són completament de sobirania britànica i encara que el Regne Unit manté bones relacions amb Xipre, la gestió de tots els afers al territori la fan les autoritats militars britàniques, sense que el govern de Xipre en pugui dir res.

Curiosament, el Brexit ha complicat ara el debat. La divisió en dos de l'illa afecta de manera clara la base de Dekélia, que té contacte tant amb la part controlada pel govern xipriota com la controlada pel govern de la República Turca. El complicat acord per a entrar a la Unió Europea estableix que els productes del nord poden entrar al sud i d'allí accedir a la resta d'Europa, però sempre sota el control de les autoritats del sud. Això ha generat molts problemes, perquè la part turca acusa el govern xipriota d'actuar arbitràriament envers els seus productes, negant-los l'entrada sovint sense cap argument.

Una solució per a augmentar la confiança va ser establir un pas duaner per la base britànica de Dekélia. El pas de persones i productes era controlat fins divendres per l'exèrcit britànic i, com que

després ja no hi ha cap control de productes entre la base britànica i Xipre (de persones sí), el tracte als productors turcs era més neutral. El pas és a la vila de Pergamos, un indret ben especial, car en una banda del carrer principal les cases són en territori britànic –i per tant els seus habitants turcs tenen passaport britànic– i a l'altra en territori de la República Turca.

El problema ha arribat aquest cap de setmana arran del Brexit. Quan el Regne Unit ha deixat de ser part de la Unió Europea ha calgut organitzar el control de productes d'una altra manera. I l'única solució que hi han trobat el Regne Unit i Xipre és que inspectors xipriotes se situen en el punt de control amb la República turca per a inspeccionar els béns. Amb la qual cosa un producte provinent de la part turca de l'illa és inspeccionat primer per les autoritats de la Unió Europea mitjançant Xipre i després per les autoritats britàniques, car de fet entra en territori britànic abans que a la Unió Europea. La solució ha irritat notablement la població turco-xipriota, que ho veu com una resposta a les prospeccions de petroli que Turquia ha començat a fer de manera il·legal en la costa de la República Turca, prospeccions que han tornat a apujar la tensió entre les dues parts.

Una solució original per a formar part de la Unió Europea

La complicació, ben gràfica i visible en aquest cas, ve de lluny, concretament de l'acord per a integrar Xipre a la Unió Europea el 2004. La decisió a adoptar, aleshores,

no era gens senzilla. Què havia d'entrar a formar part de la Unió Europea? Tota l'illa o només la part sota el control efectiu del govern de Xipre? Aquella negociació va ser complicadíssima i va veure un dels moments més brillants i creatius de la diplomàcia europea, que va saber ser alhora agressiva, innovadora i segura.

La qüestió era que si la Unió Europea permetia l'entrada de tot Xipre es trobava amb el problema que el control efectiu del nord no era assegurat ni per als productes ni per a la circulació de persones. No podia saber si complirien la normativa comunitària o no. La República Turca del Nord de Xipre és un estat completament funcional, que existeix de fet, però molt dependent de Turquia, l'únic estat del món que el reconeix. I Turquia no solament en té una influència determinant en l'economia, sinó que ja fa anys que hi envia contingents de turcs d'Anatòlia, que s'hi instal·len com a ciutadans de la República Turca del Nord de Xipre malgrat no tenir cap relació anterior amb l'illa. Hom calcula que la meitat dels tres-cents mil habitants de la regió són turcs arribats d'Anatòlia després de la guerra.

Però proposar l'entrada a la Unió Europea només de la part sud era inacceptable per al govern xipriota. Perquè això equivalia al reconeixement de fet de la independència del nord. Així que la solució, brillant, va ser anunciar la integració de tota l'illa a la Unió Europea, però suspent l'aplicació de les lleis europees al nord fins que no es

La gran majoria de cotxes del nord porten una estranya matrícula europea sense nom de país ni cap símbol evident de res. vw

produís la reunificació. Això implica, a tall d'exemple, que els turcs xipriotes, però no els turcs arribats d'Anatòlia, tinguen passaport xipriota i, per tant, europeu i hagen aconseguit fins i tot votar a les eleccions europees, a les quals enguany, per primera vegada, s'ha elegit un candidat turc resident al nord, Niyazi Kizilyurek, encara que fos presentant-lo a les llistes del sud, concretament a les del Partit Comunista. Més de 5.600 votants van travessar la frontera el dia de les eleccions per donar-li suport. Segons la constitució de Xipre, els habitants del nord no tenen dret de vot al sud, però ací també Europa va obrir una escletxa, car els ciutadans del nord són considerats europeus i, per tant, havien de poder votar, si volien, en les eleccions europees. A diferència de la Junta Electoral espanyola, la xipriota no va provar d'invalidar el vot, tot i el problema constitucional que implicava.

Turcs? Però quina mena de turcs?

L'allau de turcs provinents d'Anatòlia i el creixement de la influència i la ingerència d'Erdogan a la República Turca del Nord, paradoxalment, va propiciant un nou clima d'esperança en una reunificació que ningú no veu pròxima però a la qual ningú no renuncia. En paraules del director d'una ONG turco-xipriota, 'nosaltres tenim més en comú amb els greco-xipriotes que no pas amb els turcs d'Anatòlia, i ens en sentim més a prop'.

Això m'ho explica mentre sopem a la part grega de la ciutat. Ell cada dia travessa la frontera i manté intercanvis regulars amb els seus col·legues d'aquesta banda. Des que fa deu anys es van obrir els passos pel mur que separa les dues parts de l'illa, una nova normalitat s'ha obert pas, especialment a la capital, Nicòsia. Avui no és estrany de sentir parlar turc i grec

a la banda inversa, encara que continua havent-hi moltes reticències i dificultats. Per exemple, qualsevol que travessa pel punt de control del carrer Lidras, la principal artèria de la ciutat, a la banda turca és immediatament sorprès de veure l'agressivitat comercial d'aquest sector de la ciutat. Als carrers que donen precisament al punt de pas s'acumulen de manera selvàtica els productes de marca –ves a saber si legals o il·legals. Ací la comunitat internacional no existeix perquè aquest estat només el reconeix Turquia i això, diguem-ne, té l'avantatge que ningú no els exigiria que respectassen normes o lleis com les de copyright. Tanmateix, si hi compres res et trobaràs amb la sorpresa que és confiscat, sense cap discussió, per la policia xipriota, en intentar tornar al sector grec. Oficialment amb l'argument que aquell pas només és per a persones. Pels turco-xiprio-

tes, en una mostra més de prepotència dels veïns grecs.

Hi ha més passos oberts al llarg de la línia, que permeten, si bé encara amb restriccions, el pas de béns i fins i tot de cotxes, però ni en aquest cas no de tots. Si són de lloguer, llogats al sud, tenen prohibit de passar al nord. No hi entren. I si porten cap símbol turc a la matrícula, aleshores no poden passar al sud; raó per la qual la gran majoria de cotxes del nord porten una estranya matrícula europea sense nom de país ni cap símbol evident de res.

Al sopar compartesc taula amb periodistes i activistes de les dues bandes. Fa anys que tots es coneixen i col·laboren. Entre la ciutadania en general, sobretot a la part grega, la desconfiança envers l'altre és total i les relacions són difícils. Entre els activistes d'una banda i de l'altra, no en tenen tanta o no en tenen gens. Hi ha un reconeixement explícit de les dues comunitats en el sentit que en el passat tots van cometre errors importants, Però també hi ha la convicció que la separació de l'illa és dolenta per a tots. Ara la preocupació principal té a veure amb les pròximes eleccions, a la República Turca del Nord, a l'abril. El president actual, Mustafa Akıncı, s'ha enfrontat obertament a Erdogan i a les seues pretensions, i això crea un sentiment d'admiració i respecte també al sud. És vist com el defensor dels turco-xipriotes contra la que alguns defineixen com una invasió de turcs continentals. 'Si passes a l'altra banda, és molt senzill d'observar qui és qui', em diuen. Els turco-xi-

La idea d'una confederació dels dos estats ara mateix sembla la més lògica

En aquesta ciutat, és tan viu en el present que de fet condiciona completament el futur

priotes, més encara que els greco-xipriotes, són molt seculars. Són musulmans però no segueixen de manera estricta la religió.

I efectivament travessant la línia de separació això és ben visible. A la plaça de la columna veneciana, grups de xiques vestides a l'occidental i amb els cabells a l'aire beuen tranquil·lament unes cerveses en un bar sense que ningú no hi sembli parar atenció i encara menys escandalitzar-se. Als restaurants se serveix porc sense problemes i, de fet, hi ha plats tradicionals turco-xipriotes que es basen precisament en el porc. I la presència de robes llargues, caps de dona coberts o de símbols religiosos és molt i molt escassa. Al vespre el muetzí crida a l'oració de dalt del minaret, com és lògic, però de cap manera l'ambient del carrer es pot comparar ni de lluny al d'aquells països on la presència religiosa és determinant.

I aquest és, possiblement, un factor clau del futur d'aquest país. Els turcs arribats d'Anatòlia són generalment molt religiosos i molt partidaris d'Erdogan, totes dues coses a l'hora. Això ha fet que la població turca originària de l'illa haja començat a inquietar-se. Quan fa pocs

mesos Erdogan va amenaçar els periodistes del diari Afrika, milers de turco-xipriotes es van concentrar davant la redacció brandant paraigües enmig d'una intensa pluja per protegir la llibertat d'expressió. Per això la possibilitat que a l'abril la versió local del partit d'Erdogan guanyi les eleccions és motiu de molta preocupació a les dues bandes de l'illa, cosa que ha generat un inesperat moviment d'unitat mai vist fins ara entre els sectors polítics progressistes de les dues bandes.

Però quan pregunte als meus interlocutors com se solucionarà l'afer, el pessimisme retorna. La idea d'una confederació dels dos estats ara mateix sembla la més lògica. Però em sorprèn sentir a la part grega crítiques duríssimes al seu comportament. M'arribaran a dir que el nacionalisme grec és el perill principal per a l'illa, més i tot que les amenaces i pressions d'Erdogan mateix. Perquè els greco-xipriotes representen el vuitanta per cent de la població i a dins la influència dels partidaris, encara, de la integració a Grècia, generalment representants de l'extrema dreta, és molt important. I aquests col·lectius són econòmicament i política influents... i agressius.

De fet des de la finestra del balcó de la meua habitació, a pocs metres del carrer principal de la ciutat i de la línia verda patrullada pels Cascs Blaus, hi ha un mural enorme que mostra un sacerdot ortodox, amb la creu i una bandera grega enorme a les mans, saludant el pas de dos jets militars grecs. La història és coneguda. Representa el pare Josep i passa al Mont Athos, la república monàstica grega que és una altra de les rareses de la Unió Europea. Ja fa anys que el pare Josep i l'aviació militar grega se saluden cada dia en una escena que ha estat convertida en una icona pel nacionalisme grec més agressiu. Els avions militars baixen quan s'acosten a l'Athos i passen tan a la vora com poden d'un penya-segat des del qual el pare Josep, a voltes sol i a voltes acompanyat, branda una bandera grega o la bandera groga bizantina. A l'Athos l'escena pot veure's com una excentricitat, fins i tot plàsticament ben resolta. Però a Nicòsia, amb set exèrcits mirant-se entre si en pocs metres de terreny, aquesta conjunció de fanatisme religiós, excitació nacionalista i poder militar és veritat que fa por i preocupa.

Abans de deixar la ciutat puge a la torre Shacolas, des de la qual es veu una pa-

noràmica privilegiada de la part vella. La Nicòsia antiga (*Lefkosia* en grec i *Lefkosha* en turc) es conté tota dins una fortificació creada pels venecians i acabada el 1570. D'ací dalt es domina tota en totes direccions i mires on mires hi ha tot de banderes per parelles. Grega i xipriota, sempre juntes, marcant el sud; turca i xipriota turca, sempre en parella marcant el nord. Es distingeixen especialment les dues altíssimes banderes turques que coronen Santa Sofia, la catedral cristiana on es coronaven els reis de Xipre i de Jerusalem, reconvertida gràcies a dos minarets i una enorme extensió de pintura blanca a l'interior en la mesquita principal de la ciutat, la de Selimiye. Em descalce per entrar-hi i intente trobar dels mítics reis cristians que van ser enterrats ací. Però acabe perdut i atabalat sense poder arribar a veure-la. A l'eixida sec a l'ombra, en un banc, mentre veig com van entrant fidels que es dirigeixen a la pregària. I no puc evitar de pensar que el passat, en aquesta ciutat, és tan viu en el present que de fet condiciona completament un futur que a hores d'ara ningú, ni tant sols la Unió Europea, no pot saber quin serà. ■

Cultura popular Moros i cristians a Bocairent

Lletres Febrer Negre a Palma

Falles L'Exposició del Ninot a València

VilaWeb { Paper > 8-9/2/2020

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

*El ball de l'Àliga, gegants, nans, dansa, teatre,
correfocs i molt més*

ELS DEU ACTES DE LES FESTES DE SANTA EULÀLIA QUE NO PODEU DEIXAR ESCAPAR

Bogairent, vw

L'ENCÍS DELS MOROS I CRISTIANS DE BOCAIRENT

Tradicions Del 7 al 12 de febrer, Bogairent fa les festes de moros i cristians en honor de sant Blai

PAU BENAVENT

Les festes de moros i cristians de Bogairent, a la Vall d'Albaida, són les primeres de la temporada. Inclouen tradicions pròpies, tenen un caràcter religiós i social fort i es fan en un entorn que no deixa indiferent ningú: als peus de la serra de Mariola i en un poble conegut pel fet de tenir coves excavades a la pedra, entre més raons.

Durant sis dies seguits, nou bandes de música i centenars de persones inunden la plaça de l'Ajuntament, l'església i l'ermita del Sant Crist. Donen vida als carrers llargs i torts del centre, i als del nucli medieval, estret i costerut, d'es-

tructures d'origen islàmic. Però abans s'hi fa un seguit d'actes que comencen la segona setmana de gener, com ara el concert de música festera, la publicació que anuncia les festes i l'acapte.

Els actes més característics

El model festiu segueix el patró estandarditzat. Inclou l'entrada, ambaixada, processó, dianes, àpats i més. Però té actes particulars: del primer, conegut com la nit de les caixes, fins a l'últim, el dia reservat per a descansar i recollir, anomenat l'aixavegó.

Les festes comencen amb un ventament de campanes, l'oració de l'Àngelus i una cercavila en què els veïns fan ritme amb caixes i porten fanals de llum i la

manta bogairentina. Celebren l'efemèride d'ençà del 6 de novembre del 1632, dia en què van proclamar patró sant Blai perquè, sota la seua advocació, la població va sanar d'una epidèmia de diftèria.

L'endemà de matí, s'hi fa un dels actes més esperats: el cant de l'Himne a Bogairent', interpretat per una de les bandes locals. A la vesprada hi ha l'entrada en record de les mainades aragoneses de Jaume I, que, amb el comandament del cavaller d'Oriz, van entrar al poble moro de Bekirent, l'any 1245.

El dia del patró, Sant Blai, és el més fervorós. A la plaça, s'hi viu un dels moments més espectaculars: hom espera l'arribada del Guió, la relíquia portada per la filà de Moros Marins, i la imatge

Tota aquesta manera de fer la festa amb personalitat pròpia és assimilada i tractada amb cura pels més de 2.300 festers que se n'encarreguen. ESTEVE CASTELLÓ

de sant Blai que baixa amb banda i rep el confeti que llança la gent. En arribant, s'apaguen els llums, es dispara un castell de focs artificials, es criden víctors al sant i es reprèn la processó fins a arribar a l'església, on la multitud canta l'Himne a sant Blai'.

El dia de les ambaixades recrea els diàlegs i les batalles entre els dos bàndols per conquerir el castell. És el dia en què la Mahoma, una de les poques del País Valencià, pren protagonisme. I també s'hi destaca l'oració que resen els Marrocs pels difunts i la baixada en ziga-zaga fins al castell, quan fan l'anomenada 'serpeta', que crea un efecte visual molt esperat.

El Dia del Sant Crist hom puja a l'ermita situada al punt més alt del turó que hi ha enfront del nucli antic. Allí dalt, l'ambaixador moro es traue les vestimentes i fa pública la seua fe a Crist. Després, en unes dependències que hi ha a la vora de l'ermita, tothom fa un bon esmorzar, amb ous caiguts, carn a la brasa i embotida, amenitzat per la banda de torn. A la vesprada, el poble canta el 'Te Deum d'Acció de Gràcies' a l'església. I, finalment, aquella mateixa

nit hi ha una *cordà* espectacular i molt coneguda entre els afeccionats.

La banda sonora de Bocairent

Tots els actes van acompanyats de música de banda, amb la participació esporàdica de dolçaina i tabal. Hi sonen marxes mores, marxes cristianes, marxes de processó i música comercial arranjada per a banda, a les nits, a les retretes i en ocasions imprevistes.

Juan Enrique Alberola és el cap de banda de la Societat Musical la Lira de Quatretonda, el director de l'oficina de Correus de Bocairent i un dels músics que coneixen més bé les festes de moros i cristians d'arreu del país. Alberola, explica: 'Ací agrada barrejar repertori clàssic i nou, però és un poble conservador, musicalment parlant. Per exemple, aquest any, la banda tenim un *Brisas Otoñales*, que és un senyor pasdoble que el meu pare ja tocava de menut, fa seixanta anys. Però també pot passar que hi haja una esquadra especial de gent jove, que busca la música de compositors més joves.'

Una altra característica és la sonoritat de les bandes, afavorida per l'acústica del

nucli antic. Alberola, que coneix el mapa de carrers a la perfecció, explica: 'La veritat és que ací juguen amb avantatge, perquè fan la festa en carrers estrets i al nucli antic: amb menys músics en trauen més rendiment. La sonoritat d'una banda de música rendeix molt més.'

Una festa del poble, feta pels festers

Tota aquesta manera de fer la festa amb personalitat pròpia és assimilada i tractada amb cura pels més de 2.300 festers que se n'encarreguen, que són la meitat de la població. Segons Alberola, la gent s'implica molt a fer els seus actes com més va més tradicionals.

Pascual Sánchez, que és fester de la *filà* Mosqueters des de l'any 72, quan tenia quatre anys, diu: 'Ser fester a Bocairent és continuar unes tradicions dels nostres pares i dels nostres avis i, sobretot, passar-ho bé dins la comparsa, amb els amics, amb les persones majors, amb els jòvens, perquè passem per totes les etapes i això és la festa.'

Al darrere de la festa, doncs, hi ha tot un entramat associatiu de les *filaes* i un sentiment de pertinença conreat amb

hores de treball i convivència. Hom fa feina, com també la trentena de persones que aixopluga l'Associació Festes Moros i Cristians Sant Blai, l'entitat organitzadora que aplega la junta de festes amb la presidència, vocals, representants de l'ajuntament i de l'església, les *filaes* i també les comissions de cultura i afers religiosos, de festes, de programa, l'assessoria artística, el cronista, el responsable de protocol, el de l'arxiu, i el del museu i castell.

Hi treballen tot l'any i, durant els dies principals, vetllen perquè tot isca com havien planificat. El president, Ximo Carbonell, que ha estat vinculat a la festa com a músic, fester i membre de la junta, explica que tothom és voluntari: 'T'hi impliques per col·laborar en una cosa social i festiva que compartim tots els bocairentins. No ho fas per una idea clara. I crec que la satisfacció més gran que ens enduem quan acabem és d'haver conviscut un grup de persones amb molt bona harmonia i que ens n'anem amb una amistat forta.'

L'exemple més evident d'aquesta implicació és el de Vicente Vañó 'Borja', tota una institució local que fa setanta-cinc anys que és fester i que és sergent major d'ençà de l'any 1975. Enguany es jubila d'aquest càrrec representatiu. Vañó explica: 'Per a mi, este càrrec representa servir tots els amics i tot el poble. La idea és aguantar més anys però la dona té raó, diu que val més que ho deixem per voluntat que no que ens manen que ho deixem. Em dol deixar el càrrec perquè a mi em serveix de distracció, i a ells els faig un favor perquè quan els fa falta una cosa i no saben on és, vénen a parar a mi.'

Una festa amb història

Els moros i cristians de Bocairent tenen l'origen en la festa de la soldadesca, quan el rei Felip V alça la prohibició de l'ús de la pólvora a les festes de l'any 1707. Se sap que el 1741 anava a càrrec de la Companyia de Soldats de la Vila, amb arcabussers, piquers i mosqueters. I que aquestes milícies es van convertir en companyies de festers o *filaes*, al se-

gle XIX. De fet, hi ha constància de set comparses, ja l'any 1863.

Segons l'investigador i sociòleg Albert Alcaraz, és aleshores quan es transforma i agafa els trets del model festiu modern que caracteritza poblacions com Cocentaina, Muro d'Alcoi, Biar, Ibi i més, i que arranca a Alcoi el 1839: la distribució del col·lectiu fester en *filaes* i la introducció de l'entrada que, amb el pas del temps, es consolida com a acte principal.

Avui hi ha nou *filaes* i totes menys una van ser fundades la segona meitat del segle XIX. El bàndol cristià n'inclou cinc: Granaders, del 1860, Estudiants, del 1863, Contrabandistes, del 1864, Terç de Suavos, del 1867, i Espanyoleros, de l'any 1903. I el bàndol moro n'inclou quatre: Moros Vells, del 1852, Mosqueters, del 1859, Marrocs, del 1868 i Moros Marins, del 1869.

Ara, la festa ha tingut alts i baixos, seguint l'evolució de la societat. Com ara el boom econòmic dels anys vuitanta, que va afavorir l'augment de festers. Vicente

Els moros i cristians de Bocairent tenen l'origen en la festa de la soldadesca, quan el rei Felip V alça la prohibició de l'ús de la pólvora a les festes de l'any 1707

Hi treballen tot l'any i, durant els dies principals, vetllen perquè tot isca com havien planificat. ESTEVE CASTELLÓ

Filà Mosqueters baixant de l'ermita del Sant Crist.

ESTEVE CASTELLÓ

Vañó explica: 'Quan vaig començar, la festa era molt distinta. Tot ha canviat des de l'any huitanta. Ha millorat, ha augmentat l'ambient perquè als anys setanta o huitanta va ser el *boom*, en què tots teníem faena i econòmicament anàvem bé, es guanyaven diners i creïem que tots els que treballàvem ja érem rics. I tots volíem fer festa.'

Sobre això, Pascual Sánchez explica que ser fester sempre és un sacrifici econòmic: 'Es fa perquè un vol. Passa que ser-ho implica pagar les despeses de la festa i, segurament, has de privar-te de quatre coses per a, després, ser fester i gaudir-ne. Però és un sacrifici ben recompensat.'

La dona en la festa

Segons l'organització, la presència de la dona s'hi ha normalitzat a tots els nivells; pot accedir a tots els càrrecs. L'any passat la junta de festes va alçar la prohibició de formar esquadres mixtes i avui cada *filà* té potestat per a decidir quina esquadra vol formar. Amb tot, les dones i els homes continuen desfilar separats durant l'entrada.

Vicente Vañó recorda que les dones van entrar a la festa a partir dels anys setanta, i hi afegeix: 'Ara el 50% són dones. Hem millorat. A més, les dones són més formals que els homes. Els dius una cosa i te l'atenen, i la dius a un fester qualsevol i t'envia vés a saber on.'

Blanca Belda, secretària de l'associació i administrativa de l'ajuntament, comenta que no es diferencia entre homes i dones, ni a les festes, ni a la junta, però que moltes dones mantenen una càrrega de treball familiar que dificulta la implicació total: 'Quan les dones acaben de treballar no tenen temps d'ocupar-se d'un càrrec fort perquè, involuntàriament, les dones encara pensem més en els xiquets, en la casa, etc. Jo ho veig ací a la junta: les dones que tenen fills vénen ací amb ells, moltes voltes, i els homes, en general, no els porten.'

Bellesa entre muntanyes

Malgrat la neu o el fred que fa durant les festes, que fins i tot congela els instruments musicals, paga la pena de visitar Bocairent perquè és una vila encisadora, que amaga placetes i carrers amb molt

d'encant, i perquè té un cicle festiu molt complet. És un indret ple de curiositats, com ara una plaça de bous excavada a la roca, de l'any 1843, coves convertides en bars i el pla de la Camorra, que fou escenari bèl·lic i que encara rep la visita de carlistes.

L'entorn escarpat ofereix vistes espectaculars i curiositats com les covetes dels Moros, unes construccions artificials penjades a meitat del penya-segat del barranc de la Fos, a tres-cents metres del centre. A més, Bocairent té el parc natural de la Serra de Mariola al costat i llueix amb orgull la fama de fer un dels millors herbers de les comarques centrals, la beguda alcohòlica elaborada amb una combinació d'herbes autòctones, que no tothom coneix.

Malgrat que és encerclat per muntanyes, Bocairent és una de les viles més atractives del País Valencià. Això sí, alguna foto antiga i la saviesa popular pregonen que 'A Bocairent els rucs trauen el cap per la finestra', una parèmia que era certa i que, lluny del que sembla, hom la pot comprendre si se situa al bell mig de la plaça principal i camina pels carrers que l'envolten. ■

Àliga de Barcelona a Santa Maria del Mar. AB

ELS DEU ACTES DE LES FESTES DE SANTA EULÀLIA QUE NO PODEU DEIXAR ESCAPAR

Festa major d'hivern El ball de l'Àliga, gegants, nans, dansa, teatre, correfocs i molt més

REDACCIÓ

Es Protocols de l'Àliga, que acaben amb balls dins Santa Maria del Mar, la primera diada castellera de la temporada, l'espectacle 'Eulàlia' i la Passejada de les Laies són alguns dels actes més coneguts de les festes de Santa Eulàlia de Barcelona. La festa major d'hivern de la ciutat, que arrenca divendres i dura tot el cap de setmana, es caracteritza pel protagonisme que prenen els actes de cultura popular i tradicional. Per això, durant tres dies, se succeeixen els correfocs i les actuacions de gegants, esbarts i castellers. Les festes es reprendran

dimecres, 12 de febrer, diada de Santa Eulàlia.

La festa comença amb el ball de l'Àliga

Divendres 7 a les 20.00 a la plaça de Sant Jaume. L'Àliga és un dels símbols festius de l'Ajuntament de Barcelona. Històricament, el seu ball rebia les autoritats i era l'única figura que podia entrar a les esglésies. Per recordar aquest passat brillant, l'acte comença amb la sortida de l'Àliga des de l'interior de l'Ajuntament. A la plaça de Sant Jaume, la reben el Lleó de Barcelona i els Gegants de Santa Maria del Mar, a més de la Coronela de Barcelona i els Trabucaires. La desfilada passa pel Fossar de les Moreres i acaba dins la basílica de Santa Maria del Mar,

on antigament hi havia enterrada la patrona. Allà hi té lloc un dels instants més màgics de les festes: el ball de l'Àliga dalt de l'altar.

NU(e)S

Divendres 7 a les 20.15 a la plaça de Sant Jaume. Les festes començaran també amb aquest espectacle amb el qual l'esbart Maragall se sincera i es despulla. Un nou desafiament que és el primer espectacle creat i coreografiat íntegrament per aquest esbart andreuenc. Una reflexió sobre els canvis, les revoltes i la por de tot allò que ens és desconegut.

Gegants, nans i bèsties infantils

Dissabte 8 a les 11.00 a la plaça dels Àn-

Gegantons de l'escola Àngel Baixeras. AB

La festa major d'hivern de la ciutat es caracteritza pel protagonisme que prenen els actes de cultura popular i tradicional

gels. Durant la setmana, els gegants infantils dels barris i les figures de les escoles barcelonines s'han exposat al Pati Manning de la Casa de la Caritat, al carrer de Montalegre. Dissabte a les 10.00, totes les figures s'aniran plantant a la plaça dels Àngels i a les 11.00 desfilaran cap a la plaça de Sant Jaume, on ballaran. Aquesta és una cercavila molt inusual, on es pot veure la imaginació dels nens i dels mestres, que utilitzen la cultura popular com a eina pedagògica a l'aula.

La festa bastonera convida balls d'arreu

Dissabte 8 a les 11.00 a l'avinguda de la Catedral. La segona festa bastonera de Santa Eulàlia comptarà amb la participació de la majoria dels balls de bastons barcelonins: els de Barcelona, els de l'Esbart Català de Dansaires, els de Gràcia, els del Poble-sec i el recentment

estrenat Ball de bastons de Sant Andreu. A més, aquesta vegada es conviden les Danses Guerreres de Todoella, els Bastoners de l'Arboç, el Ball de Panderos del Vendrell i el de Vilanova. Després d'una exhibició, a les 11.45 començaran la cercavila, que acabarà amb una ballada a la plaça de Sant Jaume a les 13.30.

El Correfoc incorpora novetats

Dissabte 8 a les 18.15 a la plaça de Sant Jaume. Quan es fa fosc, els petits diables comencen el seu particular correfoc, que acabarà a la plaça Reial. D'allà mateix, a les 20.15 en sortirà el Correfoc de Santa Eulàlia, que canvia d'ubicació. Les bèsties fogueres del Seguici Popular (la Mulassa, el Bou, la Víbria, el Drac i la Tarasca) enfilaran el carrer de Ferran acompanyades de les colles de diables i els tabalers de Ciutat Vella. Quan arribin a la plaça de Sant Jaume, es faran un

seguet d'enceses conjuntes que acabaran amb un castell de focs i l'actuació d'un discjòquei.

Eulàlia, un espectacle viu

Dissabte 8 a les 21 i diumenge 9 a les 16.45 a la Catedral. Des de fa uns anys, l'esbart Ciutat Comtal representa l'espectacle Eulàlia sobre la cripta de la Catedral, on hi ha enterrada la patrona. És una obra amb clares referències a les moixigangues. L'espectacle es fa en dues sessions i ha estat molt aplaudit per la ciutadania. L'any 2013 fou guardonat amb el Premi Ciutat de Barcelona en l'àmbit de la cultura popular.

La primera diada castellera de la temporada amb les vuit colles barcelonines

Diumenge 9 a les 11 a la plaça de Sant Jaume. Després d'uns mesos de descans,

Atzeries de la Vella de Gràcia. AB

la temporada castellera es tornarà a re-activar a Barcelona diumenge al matí a la plaça de Sant Jaume. Serà una diada molt especial perquè hi participaran les vuit colles que té la ciutat: els Castellers de Barcelona, els de Sants, els de la Vila de Gràcia, els de la Sagrada Família, el del Poble-sec, la Colla Jove, els Castellers de Sarrià i la novetat d'enguany: els Esquerdats de l'Esquerra de l'Eixample. A més, ja fa uns quants anys que funciona la fórmula de fer-la a l'antiga, amb totes les colles aixecant castells alhora. D'aquesta manera s'agilitza la diada, dura menys estona i es pot veure més d'un castell a plaça al mateix temps.

El Seguici de Santa Eulàlia es reorganitza

Diumenge 9 a les 11.30 a la plaça Reial. L'acte més antic i multitudinari de les festes de Santa Eulàlia, el Seguici de Santa Eulàlia, també presenta novetats. Els canvis seran en l'ordre de cercavila, que obrirà la Gegantona Laia,

símbol de la festa major. Darrere seu, hi anirà el Seguici Popular en l'ordre habitual (amb els Gegants de la Ciutat, els Cavallets Cotoners, els Gegants del Pi i els Falcons), tots els entremesos i colles de Ciutat Vella (organitzadors de la cercavila), els convidats de fora de la ciutat (entre els que es compten els Gegants de Vinaròs, per exemple) i tots els gegants barcelonins que ho vulguin. Quan la trobada passi per la baixada de Santa Eulàlia, totes les figures faran una reverència a la santa i en arribar a la plaça de Sant Jaume s'hi podran veure els balls de protocol.

El bestiari fantàstic, protagonista

Diumenge 9 a les 17.00 al Palau de la Virreina (la Rambla, 99). Durant la setmana, deu bèsties fantàstiques vingudes d'arreu han estat exposades al Palau de la Virreina. Des d'allà, sortiran en cercavila per anar cap a la plaça de Sant Jaume, on faran els balls de lluïment amb pirotècnia. Els participants es ca-

racteritzen per ser figures realistes que van més enllà dels dracs tradicionals. Hi haurà bèsties provinents de Tortosa, Parets del Vallès, Tordera, Albinyana, Vilobí del Penedès i Barcelona.

La Passejada de les Laies

Dimecres 12 a les 18.30 al Palau de la Virreina. Aquest és un dels actes més singulars i estimats de tot el calendari festiu. Des del bell mig de la Rambla, el dia de Santa Eulàlia, una vintena de gegantes barcelonines desfilaran fins a la plaça de Sant Josep Oriol, on els esperarà la tradicional xocolatada i el repartiment de les aspes de Santa Eulàlia, la menja pròpia de la diada. A les 19.30 es reprendrà la cercavila, que tindrà el seu punt àlgid a la baixada de Santa Eulàlia amb l'ofrena floral. Per acabar, les gegantes arribaran a la plaça de Sant Jaume, on desfilaran per sota del penó de Santa Eulàlia (que aquest dia presideix el balcó de l'Ajuntament) al so de la cobla Sant Jordi - Ciutat de Barcelona. III

Greta Thunberg, Rosalía i el Satisfayer són alguns dels personatges que hi han debutat enguany. EFE

ARRENCA L'EXPOSICIÓ DEL NINOT, UN DELS PRIMERS ACTES DE LES FALLES 2020

Falles Greta Thunberg, Rosalía i el Satisfayer són alguns dels personatges que hi han debutat enguany

REDACCIÓ

València es prepara per a la gran festa: les Falles. Fins al 15 de març, més de 700 figures falleres ocuparan el Saló Arqueries a la Ciutat de les Arts i les Ciències. Formen part de l'Exposició del Ninot, que reuneix una figura de cada comissió fallera de la ciutat.

Una exposició on els visitants tenen una funció molt especial. Una volta visitada, hauran de votar la figura que més els hagi agradat. La guanyadora serà l'únic ninot que se salvarà de les flames el 19 de març, durant la nit de la cremà.

Enguany, Greta Thunberg, Rosalía i el Satisfayer són alguns dels personatges que han debutat a l'Exposició del Ninot, on la figura més repetida és la de Pedro Sánchez i Pablo Iglesias com a socis de govern. També hi són molt presents els representants del govern local i els de la Generalitat. La relació entre Mónica Oltra i Ximo Puig dona molt de joc als artistes fallers que els fan sortir molt.

A l'exposició també es poden veure ninots d'un caràcter més experimental, com una pastera de refugiats construïda amb fusta, una mà gegant feta amb làmines de cartó i un cargol banyat en or...

Cada segon diumenge de febrer, quan els ametllers comencen a florir, desenes de persones acudeixen al cementiri de Sant Gervasi de Barcelona per recordar el poeta Joan Maragall. ACN

JOSEP PEDRALS HOMENATJA JOAN MARAGALL A LA FESTA DE L'AMETLLER FLORIT

Tradicions Un homenatge a Maragall, que cada febrer es renova, al voltant de la tomba del poeta

REDACCIÓ

Cada segon diumenge de febrer, quan els ametllers comencen a florir, desenes de persones acudeixen al cementiri de Sant Gervasi de Barcelona per recordar el poeta Joan Maragall, que hi és enterrat. És la Festa de l'Ametller Florit, que consisteix en un recital de música i versos.

Enguany, l'acte d'homenatge el començarà el poeta Josep Pedrals, recitant un poema dedicat a Maragall. A continuació es llegiran poemes de Joan Maragall i el cor Albada de l'Agrupació Cor Madrigal, dirigit per Esteve Costa Ven-

tura, interpretarà cançons amb texts del poeta, com ara 'L'Empordà' –musicat per Enric Morera–, i 'L'ametller' –amb música de Josep Ollé Sabaté.

L'homenatge a Joan Maragall té relació amb l'ametller, perquè un dels poemes més cèlebres és un dels dos que es cantaran: 'L'ametller', que va escriure el 1904 i que parla de la idea de pau que li va inspirar trobar-se un ametller florit enmig de la serra, amb la immensitat de la flor blanca. En record d'aquests versos, l'any 1924 es va plantar un ametller molt a prop de la tomba del poeta i fa uns quants anys que l'Arxiu Maragall de la Biblioteca de Catalunya hi organitza aquesta festa el mes de febrer, que és quan l'arbre floreix.

El Febrer Negre homenatja Andrea Camilleri. EFE

EL FEBRER NEGRE ARRENCA AMB UN HOMENATGE A ANDREA CAMILLERI

Festival El XI Festival de Novel·la Negra de Palma té Itàlia com a país convidat · Durarà fins el 26 de febrer

REDACCIÓ

El Febrer Negre arrenca divendres a Palma amb un homenatge a un dels grans noms de la novel·la negra contemporània: Andrea Camilleri. L'obra de Camilleri, que ha influït en bona manera en la literatura negra mediterrània, serà recordada en una taula rodona amb Pau Vidal, amic de Camilleri i traductor de la seva obra; Jens Lapidus, escriptor suec de novel·la negra; i Josep-Manuel Vidal Illanes. Es farà a les set del vespre a la biblioteca Cort. Aquest homenatge serà el començament del festival, que durarà

fins el 26 de febrer, amb Itàlia com a país convidat.

La producció criminal italiana que es veurà al Febrer Negre no és tan sols literària –amb l'homenatge a Camilleri i la presentació del llibre *El rey* de Sandrone Dazieri–, sinó que també s'hi podrà veure un gènere molt vinculat amb la novel·la negra: el *giallo*. Hi haurà les projeccions de dos films emblemàtics: *L'uccello dalle piume di cristallo*, de Dario Argento; i *Giornata nera per l'ariete*, de Luigi Bazzoni.

Durant el festival també hi haurà presentacions de llibres com ara *Palma, ciutat criminal*, de Sebastià Bennasar; *Escapisme*, de Marc Moreno; *El último*

barco, de Domingo Villar; i *Todo lo peor*, de César Pérez Gellida. A més, el dijous 20 de febrer els lectors tindran l'opunitat de conversar amb els escriptors Domingo Villar i Sebastià Bennasar a l'Hotel Inside Palma.

Un dels actes que ja és tradició al Febrer Negre és la Ruta Criminal. Aquest recorregut literari, organitzat per Sebastià Bennasar, es farà el dissabte 22 de febrer. Sortirà a les 10.30 sortirà de la plaça de Cort i resseguirà els racons de Palma per on hi ha hagut crims de novel·les dels escriptors illencs Guillem Frontera, Dora Muñoz, Josep Palou, Antoni Serra, Miquel Vicens i Bennasar mateix.

Margot Robbie és Harley Quinn a 'Aves de presa'. ACN

MARGOT ROBBIE ES TORNA A POSAR A LA PELL DE HARLEY QUINN A 'AVES DE PRESA'

Quan es va estrenar *Suicide Squad* hi havia una gran expectació per a saber com seria el Joker de Jared Leto, però el personatge que va sorprendre tothom per la interpretació i l'impacte va ser la Harley Quinn de Margot Robbie, que aquesta setmana arriba a la gran pantalla amb el primer film propi del personatge: *Aves de presa (y la fantabulosa emancipación de Harley Quinn)*. A més, aquesta setmana Robbie també apareix a *Bombshell*, on comparteix protagonisme amb Nicole Kidman i Charlize Theron i que explica la caiguda de Fox News per les acusacions d'assetjament sexual contra el seu director. Així mateix, arriba al cinema *A Hidden Life*, el darrer treball de Terrence Malick, i dos films d'animació en català: *La Lur* i *l'Amets* i *Zibila* i *el poder de les ratlles*.

Birds of Prey: And the Fantabulous Emancipation of One Harley Quinn
Aves de presa (y la fantabulosa emancipación de Harley Quinn)

Direcció: Cathy Yan. Intèrprets: Margot Robbie, Rosie Perez, Mary Elizabeth Winstead, Ella Jay Basco; Ewan McGregor, Chris Messina. Gènere: Acció.

Harley Quinn, després d'haver-se separat del Joker, uneix forces amb Canari Negre, Caçadora i Renée Montoya per a salvar una nena del rei del crim Black Mask.

A Hidden Life*Vida oculta*

Direcció: Terrence Malick. Intèrprets: Valerie Pachner, Maria Simon, Karin Neuhäuser; August Diehl, Tobias Moretti, Ulrich Matthes. Gènere: Drama.

Quan esclata la Segona Guerra Mundial, un austríac es nega a donar suport a Hitler. L'amor per la seva dona i la fe seran els seus aliats per a prendre decisions importants.

Bombshell*El escándalo*

Direcció: Jay Roach. Intèrprets: Charlize Theron, Nicole Kidman, Margot Robbie, Allison Janney, Kate McKinnon; John Lithgow, Malcolm McDowell. Gènere: Drama.

Desconstrucció de la caiguda d'un dels imperis mediàtics més poderosos i controvertits d'aquestes darreres dècades: Fox News.

And Then We Danced*Solo nos queda bailar*

Direcció: Levan Akin. Intèrprets: Ana Javalishvili, Tamar Bukhnikashvili; Levan Gelbakhiani, Bachi Valishvili, Giorgi Tsereteli. Gènere: Drama.

Un jove ballarí veu com el seu món es traspasa quan apareix un altre ballarí que es converteix en el seu rival i desig.

La Generalitat reivindicarà el dèficit asimètric davant el govern espanyol

Els quatre abusos de la justícia espanyola contra Boye

El pangolí, possible transmissor del coronavirus a l'ésser humà

La desesperació de la dolça Catalunya

Cristoffer Petersen: 'A mesura que l'Àrtic sigui més important, els grenlandesos seran ostats de la situació'